

A R K A D I J

B O R I S

STRUGAČTÍ

ODSOUZENÉ
M Ě S T Ů

TRIFID

Odsouzené město

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.tridistri.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

Arkadij a Boris Strugačtí

Odsouzené město – e-kniha
Copyright © TRITON, 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

TRIFID

Arkadij a Boris Strugačtí

Odsouzené město

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © Arkadij Strugackij, Boris Strugackij, 1988

All rights reserved.

© Stanislav Juhaňák – Triton, 2018

Translation © Konstantin Šindelář, 2017

Cover illustration © Felix Pergande | Dreamstime.com

Epilogue © Vladimir Borisov, 2017

Epilogue translation © Konstantin Šindelář, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-755-3448-4 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-755-3535-1 (ePDF)

ISBN 978-80-755-3536-8 (ePUB)

ISBN 978-80-755-3537-5 (Mobi)

A R K A D I J

B O R I S

STRUGAČTÍ

**ODSOUZENÉ
M Ě S T O**

A R K A D I J
B O R I S
STRUGAČTÍ

ODSOUZENÉ
M Ě S T O

Stanislav Juhaňák – TRITON

*„Jak žijete, karasi?“
„Ále, ujde to, merci!“*

– Valentin Katajev: Rádiožirafa

„Vím o tvých skutcích, o tvém úsilí i tvé vytrvalosti; vím, že nemůžeš snést ty, kdo jsou zlí, a vyzkoušel jsi ty, kdo se vydávají za apoštoly, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři.“

– Zjevení Janovo

Část první

POPELÁŘ

Kapitola první

Popelnice byly zrezivělé a pomačkané. Víka se jim nedovírala – vyčnívaly zpod nich útržky starých novin i slupky od brambor. Vypadalo to jako chřtány špinavých, v jídle nevybíravých pelikánů. Mohlo by se zdát, že musejí být příšerně těžké, ale ve skutečnosti stačilo, aby s Wangem trochu zabrali, škubnutím vyzvedli popelnici k Donaldovým nataženým rukám a usadili ji na kraj sklopené bočnice. Jenom si museli dávat pozor na prsty. Dál už jenom čekali, až Donald odsune popelnici dál do korby – mezitím si mohli upravit rukavice a chvilinku dýchat nosem.

Z dokořán otevřené brány táhl vlhký noční chlad a pod klenbou průjezdu se na špínou obaleném kabelu houpla žlutá žárovka. V jejím světle vypadala Wangova tvář jako tvář člověka trpícího žloutenkou, zatímco Donaldův obličej se skrýval pod širokou střechou jeho texaského klobouku. Oprýskané šedé zdi pokrývaly vodorovné rýhy a tu a tam se objevovaly i sprosté obrázky žen v životní velikosti. Klenby pokrývaly tmavé chuchvalce zaprášených pavučin. A u dveří domovníkova bytu se tlačil neuspořádaný houf prázdných láhví a sklenic od kompotů, které Wang sbíral, pečlivě je třídil a dával do sběru...

Když zbývala poslední plná popelnice, Wang vzal koště a lopatku a začal uklízet smetí, které ještě leželo na asfaltu.

„Už toho nechte, Wangu,“ řekl Donald podrážděně. „Věčně se s tím pachtíte, ale stejně to tady nebude o nic čistší.“

„Domovník nemůže nezametat,“ poznamenal Andrej mravokárně, zatímco kroutil zápěstím pravé ruky a naslouchal vlastním vjemům – připadalo mu totiž, že si trochu natáhl šlachu.

„Stejně tady zas udělají bordel,“ řekl Donald záštiplně. „Ani nestačíme mrknout, a už se tady toho bude válet ještě víc než předtím.“

Wang nasypal smetí do poslední popelnice, upěchoval ho lopatkou a zabouchl víko.

„Už můžeme,“ řekl a rozhlédl se po průjezdu, nyní již naprosto čistém. Wang se podíval na Andreje a usmál se. Pak zvedl tvář k Donaldovi a pronesl: „Jenom bych vám rád připomněl...“

„Tak dělejte, dělejte!“ okřikl je Donald netrpělivě.

Raz, dva... Andrej a Wang trhnutím zvedli popelnici. Tři, čtyři... Donald popadl popelnici, hekl, ale neudržel ji. Vysmekla se mu z rukou, naklonila se a bokem se zřítila na asfalt. Páchnoucí obsah z ní vyletěl jako z děla, přinejmenším deset metrů daleko. Popelnice se začala kutálet do dvora, přičemž kolem sebe aktivně trousila odpadky. K černé obloze mezi zdmi se spirálovitě vznesla burácivá ozvěna.

„Boha jeho!“ řekl Andrej, který stěží stačil uskočit. „Ty vaše děravý ruce...!“

„Jenom bych vám rád připomněl,“ pronesl Wang stručně, „že tahle popelnice má ulomenej držák.“

Vzal koště a lopatku a pustil se do práce. Donald si dřepel na kraj korby a dal si ruce mezi kolena.

„Zatraceně...“ zamumlal dutě. „Zatracený svinstvo.“

V poslední době s ním zjevně něco nebylo v pořádku, a dnes v noci obzvlášť. Proto se mu Andrej rozhodl neříkat, co si myslí o profesorech a o jejich schopnosti dělat opravdovou práci. Došel pro popelnici, a když se pak vrátil k nákladáku, sundal si rukavice a vytáhl cigarety. Prázdna popelnice příšerně smrděla, a tak si

spěšně zapálil a až potom nabídl cigaretu Donaldovi. Ten mlčky zavrtěl hlavou. Chtělo to něco na zvednutí nálady. Andrej hodil ohořelou sirku do popelnice a řekl:

„To takhle v jednom městečku žili dva čističi žump, otec a syn. Kanalizaci tam neměli, jenom jámy s tou břěčkou, a tak všechny sračky čerpali vědrem a lili do svojí kádě. Otec, coby zkušenější odborník, slézal dolů do jámy a syn mu shora spouštěl kbelík. No a jednou syn ten kbelík neudržel, takže spadnul zpátky na tatíka. Tatík se otřel, podíval se na synka zdola nahoru a s hořkostí mu povídá: ‚Ty kopyto, ty nemehlo jedno! Vůbec nic z tebe nebude. S takovou budeš celej život akorát trčet nahoře.‘“

Čekal, že se Donald alespoň usměje. Byl to opravdu veselý a společenský člověk, který nikdy neklesal na mysl. Andrejovi něčím připomínal mladé studenty na frontě. Nyní si ale Donald jenom odkašlal a dutě zahučel: „Všechny žumpy nevyčistíš...“ A Wang, který měl dosud plné ruce práce kolem popelnice, zareagoval dočista podivně.

„Kolik tam u vás stojí?“ zeptal se náhle se zájmem.

„Co jako?“ nechápal Andrej.

„No sračky. Jsou drahý?“

Andrej se nejistě zasmál. „No, jak to jenom říct... Podle toho cí...“

„U vás se v tom dělá rozdíl?“ podivil se Wang. „U nás všechny stojí stejně... A který tam u vás máte nejdražší?“

„Profesorský,“ opáčil Andrej okamžitě. Jednoduše se nedokázal udržet.

„Aha!“ Wang vysypal do popelnice další lopatku a pokýval hlavou. „Chápu. Jenže u nás na venkově žádní profesoři nebyli, takže cena byla furt stejná – pět jüanů za kbelík. Teda v Sečuánu. Ale třeba v Ťiang-si to klidně mohlo hodit i sedm, nebo dokonce osm jüanů.“

Andrejovi to konečně došlo. Najednou měl chuť zjistit, jestli je pravda, že se Číňan, který přišel na návštěvu na oběd, musí následně vykálet hostiteli na zahradě, ale bylo mu samozřejmě trapné se na to ptát.

„Ale jak je to u nás dneska, to nevím,“ pokračoval Wang. „V poslední době jsem nežil na vesnici... A proč u vás profesorský stojí víc?“

„Jenom jsem žertoval,“ řekl Andrej provinile. „U nás se s tím vlastně vůbec neobchoduje.“

„Ale obchoduje,“ řekl Donald. „Akorát že to nevíte, Andreji.“

„No hlavně, že to víte vy,“ štěkl Andrej.

Ještě před měsícem by se s Donaldem pustil do zuřivé hádky. Příšerně ho štvalo, že Američan o Rusku co chvíli vykládá věci, o kterých on, Andrej, nemá ani potuchy. Andrej si tenkrát upřímně myslel, že si z něho Donald jenom utahuje, anebo prostě papouškuje žvásty tiskového magnáta Hearsta. „Jděte už s tím vaším Hearstem do hajzlu!“ odbýval ho. Jenže pak se objevil ten cucák Icik Kacman, a Andrej se přestal hádat, jenom odsekával. Čert ví, kam ti dva na to všechno chodili. A svou bezmoc si vysvětloval tím, že sem on dorazil z roku jednapadesát, zatímco oni dva až ze šedesátého sedmého.

„Jste šťastný člověk,“ řekl zničehonic Donald, zvedl se a odešel k popelnicím na přední části korby.

Andrej pokrčil rameny. Ve snaze zbavit se nepříjemné pachutě, kterou v něm tento rozhovor zanechal, si nasadil rukavice a začal Wangovi pomáhat se shrabáváním páchnoucích odpadků. No a co, že to nevím, myslel si. Koho zajímají sračky? Ale co ty víš o integrálech? Nebo třeba o Hubbleově konstantě? Někdo ví tohle, jiný zas tamto...

Wang zrovna cpal do popelnice poslední zbytek odpadků, když se v bráně objevila elegantní postava policisty Kenšiho Ubukaty.

„Tudy, prosím,“ řekl komusi za sebou a dvěma prsty zasalutoval Andrejovi. „Nazdar, popeláři!“

Ze tmy venku na ulici vstoupila do kruhu nažloutlého světla dívka a zastavila se vedle Kenšiho. Byla mladičká, nanejvýš dvacetiletá, a úplně drobounká – malému policistovi sahala sotva po rameno. Na sobě měla hrubý svetr s širokým límcem a krátkou úzkou sukni. V jejím bledém, chlapeckém obličejí jasně zářily silně nabarvené rty a na ramena jí padaly dlouhé světlé vlasy.

„Nebojte se,“ řekl jí Kenši se zdvořilým úsměvem. „To jsou jenom naši popeláři. Za střízliva zcela neškodní... Wangu,“ zavolal, „tohle je Selma Nagelová, nováček. Mám nařízeno ubytovat ji tady u tebe, v pokoji číslo osmnáct. Je volný?“

Wang k nim přistoupil; za chůze si sundával rukavice.

„Je,“ řekl, „a už pěkně dlouho. Dobrý den, Selmo Nagelová. Jsem domovník a jmenuju se Wang. Kdybyste cokoli potřebovala, tak za mnou přijďte – dveře mého bytu jsou přímo tady...“

„Dejte mi klíč,“ řekl Kenši. „Pojďte, doprovodím vás,“ otočil se k dívce.

„Není třeba,“ řekla unaveně. „Najdu to sama.“

„Jak si přejete,“ řekl Kenši a znovu zasalutoval. „Tady máte kufr.“

Dívka si vzala od Kenšiho kufr, od Wangu klíč a pak pohodila hlavou, aby se zbavila vlasů, které jí sklouzly do očí.

„Který je to vchod?“ zeptala se.

„Běžte rovně,“ řekl Wang. „Je to támhleten, pod tím oknem, co se v něm svítí. Čtvrté patro. Nechcete něco k jídlu? Nebo čaj?“

„Ne, nechci,“ řekla dívka, znovu pohodila hlavou a za hlasitého klapotu podpatků o asfalt vykročila přímo proti Andrejovi.

Ustoupil, aby ji nechal projít. Když ho mījela, ucítil silnou vůni voňavky a nějaké další kosmetiky. A celou dobu, zatímco kráčela žlutým osvětleným kruhem, se na ní díval – sukni měla kratičkou, jen o fous delší než svetr, a nohy nahé a natolik bílé, že když z průjezdu vyšla na tmavý dvůr, připadalo Andrejovi, že září. Ve tmě už viděl právě jenom ty její bílé, míhající se nohy... a ještě bílý svetr, ale víc už nic.

Potom zakvílely, zaskučely a zabouchly se dveře, a tehdy Andrej znovu automaticky vytáhl cigarety a zapálil si – přitom si představoval, jak ty něžné bělostné nožky našlapují po schodišti, schod za schodem... hladká lýtka, drobné podkolenní jamky, no k zbláznění... Jak dívka stoupá výš a výš, patro za patrem, a jak se zastavuje přede dveřmi bytu číslo osmnáct – to je ten hned naproti šestnáctce. K čertu, měl by si aspoň vyměnit ložní prádlo! Neměnil si ho celé tři týdny a povlak na polštář už je šedivý jako onuce... A jakou má tvář? Zatraceně, vůbec nevím, jakou měla tvář. Pamatuju si jenom ty její nohy...

Najednou si uvědomil, že mlčí úplně všichni, dokonce i ženatý Wang, a v tu chvíli se ozval Kenši:

„Mám strýce z druhého kolene, plukovníka Makiho. Bývalého plukovníka bývalé císařské armády. Nejprve dělal pobočníka panu Óšimovi a strávil dva roky v Berlíně. Potom dostal funkci vojenského ataše v Československu a byl u toho, když Němci vstoupili do Prahy...“

Wang kývl na Andreje, načež oba popadli popelnici a zdárně ji vyzvedli na korbu.

„Potom,“ pokračoval Kenši nespěšně, zatímco si zapaloval cigaretu, „nějakou dobu válčil v Číně, myslím, že někde na jihu, u Kantonu. Potom velel divizi, co se vylodila na Filipínách, a byl jedním z organizátorů slavného ‚pochodu smrti‘ pěti tisíc amerických zajatců – promiňte, Donalde... Potom ho poslali do Mandžuska

a jmenovali velitelem obranné linie v Chej-che, kde mimo jiné nechal v zájmu utajení nahnat do šachty a vyhodit do vzduchu osm tisíc čínských dělníků... promiňte, Wangu... Potom ho zajali Rusové, jenže ti ho neoběsili ani nepředali Číně, což by v podstatě znamenalo totéž, ale všehovšudy ho na deset let odklidili do lágru...”

Zatímco to Kenši všechno vykládal, Andrej stačil vylézt na korbu, pomohl tam Donaldovi rozestavět popelnice, zvedl a zajistil bočnici nákladáku, znovu seskočil na zem, podal jednu cigaretu Donaldovi a teď všichni tři stáli před Kenšim a poslouchali, co říká. Donald Cooper – nahrbený čahoun ve vybledlé kombinéze, s protáhlou tváří, vráskami kolem rtů a špičatou bradou, pokrytou řídkým šedivým strništěm. A Wang – ramenať, podsaditý, skoro bez krku, ve staříčkém, pečlivě zalátaném vaťáku, s širokým snědým obličejem, vlídným úsměvem a tmavýma očima ve škvírkách přimhouřených víček... Andrej znenadání pocítil pronikavou radost při pomyšlení, že se tady shromáždili lidé z různých zemí, dokonce z různých období, a že všichni pracují na jediném, nesmírně potřebném díle, přičemž každý přispívá svou troškou, každý dělá to své.

„Teď už je to starý pán,“ uzavřel Kenši. „A tvrdí, že ty nejlepší ženy, které kdy poznal, jsou ruské ženy. Emigrantky v Charbinu.“

Zmlkl, upustil nedopalek a pečlivě ho rozdrtil podrážkou lakýrky.

„Copak je to Ruska?“ řekl Andrej. „Vždyť se jmenuje Selma, a ještě k tomu Nagelová.“

„Ano, je to Švédka,“ řekl Kenši. „Ale to je jedno. To moje vyprávění, to byla taková volná asociace.“

„Fajn, tak jedeme,“ řekl Donald a už šplhal do kabiny.

„Poslyš, Kenši,“ řekl Andrej, zatímco otevíral dveře. „Cos vlastně dělal předtím?“

„Kontrolora kvality ve slévárně, a ještě předtím ministra komunálních...“

„Ale ne, ne tady, já myslel tam...“

„Jo, tak tam? Tam jsem dělal literárního redaktora v nakladatelství Hajakawa.“

Donald nastartoval a staříčkový nákladník se začal natřásat, řinčet a vypouštět hustá oblaka modravého kouře.

„Nesvíí vám pravý světlo!“ zavolal Kenši.

„To nesvíí odjakživa,“ ozval se Andrej.

„Tak si ho spravte! Ještě jednou to uvidím, a dám vám pokutu!“

„Tebe jsme tady fakt potřebovali...“

„Co? Neslyším!“

„Povídám, ať chytáš lupiče, ne řidiče,“ zařval Andrej ve snaze překřičet řinkot a drnčení. „Naše světlo, to tě tak akorát zajímá! Kdy už vás všechny konečně rozpustí, darmožrouty?!“

„Brzy!“ zavolal Kenši. „Teď už brzy – nepotrvá to ani stovku let!“

Andrej mu zahrozil pěstí, mávl na Wanga a svalil se do sedadla vedle Donalda. Nákladník se vyřítit kupředu, bokem škrtil o zeď v klenutém průjezdu, vyjel na Hlavní ulici a prudce zabočil doprava.

Andrej se uvelebil co nejpohodlněji, tak, aby ho pružina, která trčela ze sedadla, nepíchala do zadku, a zašilhal po Donaldovi. Ten seděl rovně, s levou rukou na volantu a pravou na řadicí páce, s kloboukem posunutým do čela a špičatou bradou vytrčenou. Plynový pedál měl sešlápnutý skoro až k podlaze – vždycky jezdil takhle, „maximální povolenou rychlostí“, a ani ho nenapadlo brzdit před čtenými výmoly v asfaltu. Vždycky, když na některý z nich najeli, na korbě hrozivě duněly plné popelnice, zlověstně drnčela prorezlá kapota a samotný Andrej, i když se snažil zapírat nohama, nadskakoval a padal přesně na hrot té zatracené pružiny.

Jenom dřív to celé doprovázela zábavná slovní potyčka, kdežto nyní Donald mlčel – úzké rty měl pevně sevřené a na Andreje se vůbec nedíval, takže se mohlo zdát, jako by se za tím obyčejným kodrcáním skrýval zlý úmysl.

„Co to s váma je, Done?“ zeptal se Andrej konečně. „Rozbolely vás zuby?“

Donald krátce škulbl ramenem, ale neodpověděl.

„No vážně, nějak posledních pár dní nejste ve své kůži. Vždyť to vidím. Snad jsem se vás nějakou náhodou něčím nedotkl?“

„Nechte toho, Andreji,“ ucedil Donald skrz zatnuté zuby. „Vy s tím nemáte nic společného...“

A Andrejovi se zase zdálo, že v těch slovech slyší jakési nepřátelství, dokonce snad něco hanlivého a urážlivého. Něco jako: Jak by se asi takový cucák mohl nějak dotknout profesora? Ale vtom Donald promluvil znovu:

„To, že jste šťastný člověk, jsem vám neříkal nadarmo, víte? Vážně by vám mohl kdekdo závidět. Všechno to proplouvá tak nějak kolem vás. Nebo skrz vás. Kdežto mě to drtí jak parní válec. Už nemám v těle ani kůstku celou.“

„O čem to mluvíte? Ničemu nerozumím.“

Donald zkrivil rty a mlčel. Andrej na něho pohlédl, nevidoucíma očima se podíval dopředu na cestu, pak znovu zašilhal po Donaldovi, poškrabal se na hlavě a rozladěně řekl:

„Ničemu nerozumím, vůbec ničemu, fakt. Vždyť se všechno vyvíjí tak dobře...“

„Právě proto vám závidím,“ řekl Donald příkře. „Ale dost už o tom. Prostě si toho nevšímejte.“

„Jak si toho jako nemám všítat?“ zeptal se Andrej už dočista zkroušeně. „Jak si toho asi můžu nevšímat? Jsme tady všichni spolu... vy, já, ostatní... Jasně, přáte-

lé je silné slovo, příliš silné... no ale prostě druhové... Třeba já bych vám všechno pověděl, kdyby mě něco trápilo... Nikdo vám přece neodmítne pomoc! Tak řekněte: Kdyby se mi něco přihodilo a já bych vás požádal o pomoc, odmítl byste mě? No neodmítl, že ne?"

Donaldova pravá ruka se odtrhla od volantu a zlehounka poplácala Andreje po rameni. Andrej zmlkl. Překypoval city. Zas bylo dobře, zas bylo všechno v pořádku. Donald byl v pořádku. Akorát ho přepadl splín. Copak člověka nemůže přepadnout splín? Jenom se v něm hnula ješitnost. Je to koneckonců profesor sociologie, a teď najednou popelnice, odpadky, předtím zas dělal skladníka... Jistěže je to pro něj mrzuté a nepříjemné, tím spíš, že nemá, komu by se se svými pocity svěřil – nikdo ho přece nenutil, aby sem šel, takže by bylo trapné si stěžovat... Ono se to snadno řekne: Dělej svědomitě každou práci, kterou dostaneš. Ale ve skutečnosti... No tak fajn. Už dost. On to zvládne sám.

A nákladářek již uháněl po vozovce, kluzké sraženou mlhou; okolní budovy teď byly nižší a zchátralejší, zatímco řady lamp, táhnoucí se podél ulice, zmatněly a prořídly. Tyto řady se vepředu spojovaly do mlhavé rozmazané skvrny, na vozovce a na chodnících nebylo ani živáčka, i ti metaři se kamsi vytratili, a jenom na rohu Sedmnácté uličky, před nízkým těžkopádným hotelem, známým spíš jako „Švábí klíčka“, stál povoz s klimbajícím koněm a v tom povoze ležel někdo zachumlaný do plachtoviny a spal. Byly čtyři hodiny ráno – čas nejtvrďšího spánku – a v žádném patře se nesvítilo, všechna okna zůstávala tmavá.

Z průjezdu nalevo od nich vykoul předek nákladáku. Donald na něj zablikal, přehnal se kolem něj a nákladák, stejný popelářský vůz, jaký měli oni, zabočil jejich směrem a pokusil se je dohonit a předjet. To se ale přepočítal, s Donaldem se absolutně nemohl měřit.

Svými reflektory jim chvíli svítil do zadního okénka, ale pak beznadějně zaostal. Další popelářské auto předjeli ve Spálených čtvrtích, a to právě včas, neboť hned za Spálenými čtvrtěmi asfalt nahrazovaly kočičí hlavy, takže Donald musel chtě nechtě zpomalit, aby se jim ten jejich veterán náhodou nerozpadl.

Tady začali potkávat první protijedoucí auta. Byla prázdná – vracela se ze skládky a už nikam nespěchala. Potom se od lampy vepředu oddělila tmavá postava a vstoupila do vozovky. Andrej strčil ruku pod sedadlo a už málem vytahoval těžké páčidlo, ale ukázalo se, že je to jenom policista, který je požádal, aby ho hodili k Zelné uličce. Ani Andrej, ani Donald netušili, kde to je, a tak policista, velikánské chlapisko se světlými pačesy, které mu neuspořádaně čouhaly zpod služební čepice, řekl, že jim to ukáže.

Postavil se na stupátko vedle Andreje, přidržoval se rámu okýnka a celou cestu nespokojeně krčil nos, jako by cítil bůhvíjaký puch, třebaže sám smrděl potem jako starý kozel. Andrej si vzpomněl, že tahle část Města už byla odpojena od vodovodu.

Nějakou dobu jeli mlčky, policista si pohvizdoval jakousi operetní melodii a potom zničehonic oznámil, že na křižovatce Zelné a Druhé levé uličky dneska o půlnoci odkráglovali nějakého nebožáka a vytrhali mu všechny zlaté zuby.

„Odvádíte mizernou práci,“ řekl mu Andrej zlostně.

Takové případy ho neskutečně štvaly, a policista navíc mluvil takovým tónem, že by mu za to nejradši jednu pořádně natáhl. Hned bylo vidět, že je mu to všechno úplně ukradené – vražda, oběť i pachatelé.

Policista k němu překvapeně otočil široký ksicht.

„To mě jako chceš poučovat, jak mám pracovat?“ zeptal se.

„Co by ne?“ opáčil Andrej.

Policista nevlídně přimhouřil oči, hvízdal a řekl: „Se nám tady ti mudrlanti nějak přemnožili! Člověk si pomalu ani nemůže odplivnout, aby tam nějaký nestál. Stojí a poučujou. Nebo vozí odpadky, a stejně poučujou.“

„Já tě nepoučuju...“ zvýšil Andrej hlas, ale policista ho nenechal domluvit.

„Teď se vrátím na stanici,“ oznámil klidně, „a zavolám k tobě do garáže, že ti nesvítí pravý světlo. Ono mu nesvítí pravý světlo, a panáček si klidně poučuje policajta, jak má pracovat. Mlíčňák jeden.“

Donald se najednou rozesmál suchým skřípavým smíchem. Policista se taky rozchechtal a pak již dočista mírumilovně řekl:

„Jsem tady sám na čtyřicet baráků, chápeš? A máme zakázaný nosit zbraně. Tak co po mně vlastně chceš? Ono se tady brzo začne vraždit přímo u lidí doma, natožpak v tmavejch uličkách.“

„No a proč s tím nic neděláte?“ zeptal se Andrej ohromeně. „Mohli byste protestovat, požadovat...“

„Protestovat,“ zopakoval policista jízlivě, „požadovat... To seš tady novejš, nebo co? Hele, šéfe,“ zavolal na Donalda. „Přibrzdi mi. Tadyhle vystupuju.“

Seskočil z podnožky a bez ohlížení vyrazil kolébovou chůzí do tmavé škvíry mezi nachýlenými dřevěnými domy, kde v dálce svítila osamocená lampa, pod kterou se tlačil hlouček lidí.

„Panebože, to jim přescočilo?“ řekl Andrej rozhořčeně, když se automobil znovu hnul z místa. „Město je plný chátry, a policajti nemají zbraně! To přece nejde. Ale Kenši má na boku pouzdro! To v něm jako nosí cigarety?“

„Svačinu,“ řekl Donald.

„Ničemu nerozumím,“ řekl Andrej.

„Ono se to odůvodňovalo,“ opáčil Donald a zacitoval: „Vzhledem k rostoucímu počtu útoků na policisty s cílem zmocnit se zbraní... No a tak dál.“

Andrej nějakou dobu přemýšlel a přitom se ze všech sil zapíral nohama, aby nenadskakoval. Kočičí hlavy už téměř skončily.

„Podle mě to je hrozná pitomost,“ řekl konečně. „A podle vás?“

„Podle mě taky,“ odpověděl Donald a neobratně si zapálil jednou rukou.

„Tak jak to, že o tom mluvíte tak klidně?“

„Já už se kvůli tomu nastrachoval dost,“ řekl Donald. „Ono je to starý odůvodnění, to jste tu ještě ani nebyl.“

Andrej se poškrabal na bradě a pokrčil čelo. Čert ví, třeba to odůvodnění přece jen nějaký smysl má? Koneckonců, osamocený policista pro ty mizery skutečně může představovat lákavou kořist. Ale když už se mají odebrat zbraně, tak by se měly odebrat všem. A samozřejmě nejde o to hloupé odůvodnění, ale o to, že policistů je prostě málo a že dělají málo zátahů; chtělo by to uspořádat jednu pořádnou razii a zbavit se všech těch neřádů najednou. A měli by se na tom podílet i obyčejní občané. Třeba já bych do toho šel... A Donald určitě taky... Asi bych měl napsat primátorovi. Pak jeho myšlenky nabraly nový směr.

„Poslyšte, Done,“ řekl. „Jste sociolog. Já si samozřejmě myslím, že sociologie není žádná věda... to už jsem vám povídal... že to ani není žádná pořádná metoda. Ale je mi jasný, že toho spoustu víte, mnohem víc než já. No tak mi vysvětlete, kde se v našem Městě bere všechna ta špína? Jak se sem všichni ti vrahové, násilníci a zlodějové dostali? Copak si Mentoři neuvědomují, koho sem zvou?“

„Ale uvědomují, nejspíš,“ odpověděl Donald a bez váhání přejel hrůzu nahánějící výmol, plný černé vody.

„No tak proč to teda udělali?“

„Člověk se jako zloděj nerodí. Stává se jím. No a navíc, jak známo: „Jak můžeme vědět, co Experiment vyža-

duje? Experiment je Experiment...“ Donald se odmlčel a pak mimořádně jedovatě dodal: „Fotbal je fotbal, míč je kulatý, hřiště hranaté a ať zvítězí ten lepší...“

Řady lamp skončily, obytná část města zůstala za nimi. Nyní se podél rozbité silnice táhly opuštěné rozvaliny – zbytky podivných kolonád, propadajících se do mizerných základů, stěny podepřené trámy, se zejícími otvory místo oken, plevel, haldy trouchnivějších klád, houštiny kopřiv a bodláčí, chřadnoucí, popínavými rostlinami napůl udušené stromky mezi hromadami zčernalých cihel. Potom se vepředu znovu objevila neurčitá záře. Zabočili doprava a opatrně se vyhnuli protijedoucímu prázdnému nákladňáku. Kola se jim chvíli protáčela v hlubokých kolejkách, plných bahna, ale nakonec se jim podařilo projet a zařadit se těsně za červená světla posledního z čekajících popelářských vozů. Donald vypnul motor a podíval se na hodinky. Andrej se koukl na ty svoje. Bylo zhruba půl páté.

„Aspoň hodinku tady strávíme,“ řekl Andrej bodře. „Pojďme se mrknout, kdo tam vepředu je.“

Ze zadu přijelo a zabrzdilo další auto.

„Běžte sám,“ řekl Donald, opřel se o opěradlo sedačky a posunul si klobouk do obličeje.

Andrej se tedy také usadil co nejpohodlněji, upravil si pod sebou pružinu a zapálil si. Vepředu byla v plném proudu vykládka – víka popelnic řinčela, ozýval se pronikavý hlas zapisovatele: „Osm... deset...“ a na sloupu se pohupovala silná lampa pod plochým plechovým stínítkem. Pak se najednou rozezněl mnohohlasý křik: „Kam se kurva cpeš...? Hoď tam zpátečku! Sám seš slepej...! Chceš do držky...?“ Napravo i nalevo se vršily hory odpadků, které se stačily proměnit v jednolitou masu, a noční vánek všude okolo šířil příšerný puch.

A najednou se Andrejovi přímo u ucha ozval známý hlas: „Zdravíčko, hovnaři! Jakpak si vede velký Experiment?“

Byl to Icik Kacman v životní velikosti – rozcuchaný, tlustý, neupravený a jako vždy nechutně optimistický.

„Slyšeli jste to? Existuje plán konečného řešení problémů s kriminalitou. Policie se rozpouští! Místo ní se budou do ulic přes noc vypouštět blázni. Banditi a chuligáni to mají spočítaný – teď už si v noci troufne vyjít ven leda blázen!“

„To není moc chytrý,“ řekl Andrej suše.

„Že to není chytrý?“ Icik se postavil na podnožku a strčil hlavu do kabiny. „Naopak! Je to mimořádně chytrý! Žádný výdaje navíc. A o to, aby se blázni ráno vrátili do míst trvalého bydliště, se budou starat domovníci...“

„Za což domovníkům náleží odměna ve výši litru vodky,“ doplnil Andrej, a to v Icikovi vyvolalo nepochopitelné nadšení. Icik se začal hihňat, vydávat podivné hrdelní zvuky, prskat a otírat si dlaně o sebe.

Donald najednou zdušeně zanádal, otevřel dveře na své straně, seskočil a zmizel ve tmě. Icik se rázem přestal hihňat a znepokojeně se zeptal:

„Co mu je?“

„Nevím,“ řekl Andrej pochmurně. „Nejspíš se mu udělalo šoufl z tebe... I když ve skutečnosti je takovej už pár dní.“

„Fakt?“ Icik se přes kabinu zadíval směrem, kterým Donald odešel. „Škoda. Je to fajn chlap. Akorát až moc nepřizpůsobený.“

„A kdo je přizpůsobený?“

„Třeba já. A ty. A Wang taky... Donald se tuhle furt rozčiloval – Proč musíme stát ve frontě, abychom mohli vyklopit odpadky? A k čemu tu je ten zapisovatel? Co sakra zapisuje?“

„Dobře dělal, že se rozčiloval,“ řekl Andrej. „Ona je to fakt debilita...“

„Jenže ty se tím netrápíš,“ namítl Icik. „Moc dobře si uvědomuješ, že ten zapisovatel jenom dělá, co mu řekli. Šoupli ho sem, aby zapisoval, a tak zapisuje. A protože zapisovat nestíhá, tak tady samozřejmě vzniká fronta. A fronta je fronta...“ Icik znovu zabublal a zaprskal. „To se ví, že kdyby byl Donald ve vedení, nechal by tady postavit pěknou silnici se sjezdy pro shazování odpadků, no a toho zapisovatele – on je to mimochodem pořádněj pořez – by poslal k policajtům, ať chytá bandity. Anebo k farmářům do první linie...“

„No a?“ řekl Andrej netrpělivě.

„Co, no a? Donald přece ve vedení není!“

„No a proč to teda neudělá někdo, kdo tam je?“

„Proč by měl?“ zvolal Icik radostně. „Jen se nad tím zamysli! Svážejí se odpadky? Svážejí! Zaznamenává se jejich množství? Zaznamenává! Systematicky? Systematicky. A na konci měsíce se předloží hlášení, že se vyvezlo o tolik a tolik sraček víc než minulej měsíc. Ministr je spokojený, primátor je spokojený, všichni jsou spokojení, no a co na tom, že Donald je nespokojený? Nikdo ho sem netahal – přišel dobrovolně...!“

Nákladák před nimi vychrlil oblak šedivého kouře a popojel o nějakých patnáct metrů kupředu. Andrej si spěšně přesedl za volant a vykoukl ven. Donald nebyl nikde v dohledu. Nesměle tedy nastartoval a jakžtakž ujel těch patnáct metrů. Motor mu během toho stačil hned třikrát zhasnout. Icik krácel vedle něj, a kdykoli sebou auto začínalo cukat, vyděšeně uskakoval stranou. Potom se jal vykládat něco o Bibli, ale Andrej ho moc neposlouchal – byl celý zpocený z předchozího vypětí.

Vepředu pod lampou dál řinčely popelnice a zněly nadávky. Na střechu kabiny něco spadlo a odrazilo se od ní, ale Andrej tomu nevěnoval pozornost. Zezadu

přišel spolu se svým parťákem, haitským černochem, obrovitý Oskar Heidemann a poprosil je o cigaretu. Černochoch jménem Silva, potmě téměř neviditelný, cenil bílé zuby.

Icik se s nimi dal do řeči, přičemž Silvu z nějakého důvodu nazýval Tonton Macoutem, zatímco Oskara se vyptával na jakéhosi Thora Heyerdahla. Silva se přišerně šklebil, dával si prsty k očím, jakože má brýle, a dělal, že střílí ze samopalů. Icik se chystal za břicho a předstíral, že je mrtvý. Andrej vůbec ničemu nerozuměl a Oskar zřejmě taky ne. Brzy se ostatně ukázalo, že si plete Haiti a Tahiti.

Něco znovu zadunělo o střechu, a vtom najednou veliká hrouda slepených odpadků narazila na kapotu a rozletěla se na cucky.

„Hej!“ křikl Oskar do tmy. „Nechte toho!“

Vepředu se zase rozezněl křik z dvaceti hrdel a koncentrace nadávek překonala veškeré meze. Něco se dělo. Icik žalostně zakňoural, chytil se za břicho a zlomil se v pase – tentokrát už nic nepředstíral. Andrej otevřel dveře, ale jakmile vykoukl ven, dopadla mu na hlavu prázdná plechovka – nebolelo to, ale bylo to dost ponižující. Silva se skrčil a rychle zmizel ve tmě. Andrej si kryl hlavu i obličej a rozhlížel se.

Nic nebylo vidět. Zpoza hromady odpadků nalevo se snášelo krupobití zrezivělých plechovek, kousků shnilého dřeva, starých kostí, a dokonce i úlomků cihel. Nad kolonou se vznesl divoký rozhořčený řev. „Která svině?!“ křičeli všichni divže ne sborově. Zaburácely nastartované motory, rozsvítila se světla. Některé nákladáky začaly křečovitě popojíždět dopředu dozadu – jejich řidiči se je zjevně pokoušeli otočit tak, aby si posvítili na hřeben hromady odpadků, zpoza něhož už teď přilétaly celé cihly a prázdné flašky. Ještě několik lidí se skrčilo jako předtím Silva a vrhlo se do tmy.

Andrej si letmo všiml, že se Icik se zkřivenou uplakanou tváří choulí za nákladákem a ohmatává si břicho. Vzápětí Andrej vlezl zpátky do kabiny, vytáhl zpod sedačky páčidlo a znovu vyskočil ven. Bušit je do hlavy, hajzly jedny! Bylo vidět, jak se asi desítka popelářů po čtyřech rozběsněně drápe do svahu. Někomu z řidičů se přece jen povedlo otočit vůz a světlo reflektorů ozářilo hrbolatý hřeben, ježící se úlomky starého nábytku, načepýřený hadry a útržky papíru a lesknoucí se skleněnými střepy. Nad hřebenem se na pozadí černé oblohy tyčila vysoko zvednutá lžice bagru. A na té lžici se něco hýbalo, něco velikého a šedého s nádechem do stříbrna. Andrej strnul a napínal zrak, a v tu chvíli všeobecný povyk přehlušilo jediné zoufalé zaječení:

„Dáblové! Jsou to dáblové! Utíkejte...!“

A ze svahu se hned začali sypat lidé – klopýtali, padali, lezli po čtyřech a dělali kotrmelce, to vše uprostřed zvrženého prachu a poletujících hadrů a papírových cárů. Byla to hotová smršť šílených očí, dokořán otevřených úst a mávajících rukou. Někdo se s panickým jekotem přehnal kolem Andreje – hlavu si přitom schovával mezi sevřenými lokty. Ve vyjeté koleji uklouzl, ale hned se zase zvedl a ze všech sil pádil dál směrem k městu. Další chraplavě oddechující muž se vmáčkl mezi chladič Andrejova nákladáku a korbu vozu vepředu, o něco se tam zachytil a uvízl. Zatímco se zoufale snažil vyprostit, řval, jako by ho na nože brali. Najednou všechno trochu utichlo, ozývalo se jen vrčení motorů. A o několik vteřin později se zvučně, jako když se práská bičem, rozezněly výstřely. A Andrej uviděl – tam na hřebeni, v namodralém světle reflektorů – vysokého vychrtlého člověka, jak stojí zády k autům, oběma rukama svírá pistolí a znovu a znovu střílí kamsi do tmy za hřeben.

Asi pětkrát nebo šestkrát vystřelil za naprostého ticha a potom tma odpověděla tisícihlasým nelidským vytím,

zlostným, mňoukavým a teskným, jako kdyby dvacet tisíc rozvzteklých kocourů začalo najednou vrískat do megafonů. Vychrtlý člověk ucouvl, klopýtł, nemotorně máchl rukama a po zádech sjel ze svahu. Andrej rovněž ucouvl v předtuše něčeho nepředstavitelně děsivého a uviděl, jak se hřeben náhle dal do pohybu.

Hemžily se tam teď stříbřitě šedé, neuvěřitelné, neskutečně šeredné přízraky. Zatřpytily se tisícovky krvavě světélkujících očí, zaleskly se miliony zuřivě vyceněných vlhkých tesáků a do vzduchu se zvedl celý les nepředstavitelně dlouhých chlupatých tlap. V záři reflektorů se nad nimi vzedmula stěna prachu a na kolonu se snesl příval úlomků, kamenů, láhví a hroud všelijakého svinstva.

Andrej už to nedokázal vydržet. Vklouzl do kabiny, vmáčkl se do nejvzdálenějšího kouta a natáhl před sebe páčidlo. Připadal si jako v té nejhorší noční můře. Hlavu měl jako vymetenou, a když otevřené dveře zakrylo jakési tmavé tělo, zařval, aniž by slyšel, že křičí, a začal železem dloubat do toho měkkého, děsivého a odpor kladoucího čehosi, co se k němu blížilo. Dloubal tak dlouho, dokud ho neprobral Icikův naříkavý výkřik: „To jsem já, ty debile!“ A potom Icik vlezl do kabiny, zabouchl za sebou dveře a nečekaně klidným hlasem oznámil:

„Víš, co to je? Opice. Mrchy!“

Andrej nejprve nechápal. Pak pochopil, ale neuvěřil.

„To jako fakt?“ řekl, vylezl na podnožku a vykoukl z kabiny.

A skutečně to byly opice. Hodně velké, hodně chlupaté, od pohledu hodně sveřepé, ale přece jen žádní ďáblové ani duchové – jenom opice. Andreje samou hanbou i úlevou polilo horko, a v tu samou chvíli ho něco těžkého a tvrdého udeřilo přímo do ucha, a to s takovou silou, že se druhým uchem uhodil o střechu kabiny.

„Všichni do aut!“ zaburácel kdesi vepředu pánovitý hlas. „Přestat panikařit! Jsou to paviáni! Nic hroznýho! Všichni do aut a zpátečku...!“

V koloně vládlo hotové peklo. Práskaly výfukové tlumiče, světla se rozsvěcovala a zase zhasínala, motory řvaly o sto šest a k tmavé, bezhvězdné obloze stoupala oblaka šedivého kouře. Ze tmy se znenadání vynořila tvář, zalitá něčím černým a lesklým, Andreje popadly čísi ruce, zatřepaly s ním jako se štěnětem a bokem ho strčily do kabiny. Hned vzápětí začal nákladák před nimi couvat a dunivě narazil do jejich chladiče, zatímco zadní nákladák naopak popojel vpřed a naboural jim do korby, až se plné popelnice rozklepaly a zarachotily, a Icik Andreje pořád tahal za rameno a otravoval: „Andreji! Umíš řídit auto? Tak umíš, nebo ne?“ a z šedivého kouře kdosi srdceryvně naříkal: „Pomoc! Zachraňte mě!“ a pánovitý hlas v jednom kuse řval: „Přestat panikařit! Zadní auto – zpátečku! Dělejte!“ a shora, zprava i zleva se neustále valilo něco tvrdého, co se s rachotem a řinčením odráželo od kapoty, skel i popelnic vzadu na korbě, a klaksony nepřetržitě kvílely a vytí, to odporné mňoukavé vytí, s každým okamžikem nabíralo na síle.

Icik najednou řekl: „No, tak já jdu...“ a vylezl ven, přičemž si pro jistotu už dopředu chránil hlavu rukama. Málem ho srazilo auto, řítící se směrem k městu – mezi poskakujícími popelnicemi se mihla zkřivená tvář zapisovatele. Potom Icik zmizel, ale objevil se Donald – bez klobouku, odřený a celý od špíny. Hodil na sedadlo pistoli, posadil se k volantu, nastartoval a s hlavou vystrčenou z okýnka zařadil zpátečku.

Zřejmě se přece jen povedlo udělat jakýs takýs pořádek – panické výkřiky utichly, motory burácely sladěně a celá kolona pomalounku couvala. Dokonce se zdálo, že i krupobití flašek a kamenů trochu polevilo. Paviáni

poskakovali a procházeli se po hřebeni hromady odpadků sem a tam, ale dolů nešli – jenom tam nahoře řvali, psí tlamy otevřené dokořán, a výsměšně obraceli ke koloně zadky, lesknoucí se ve světle reflektorů.

Nákladák uháněl čím dál rychleji, v blátivé jámě se mu znovu protočila kola, ale pak přece jen vyjel na silnici a zabočil k městu. Donald se skřípotem přeřadil, sešlápl plyn, zabouchl dveře a zvrátil se v sedadle. Vepředu poskakovala ve tmě červená světýlka dalších nákladáků, prchajících co jim výkon stačil.

Jsm z toho venku, pomyslel si Andrej a opatrně si ohmatal ucho. Bylo opuchlé a tepalo bolestí. Paviáni! No to jsou věci! Kde se tady sakra vzali? A navíc takoví obrovští... a v takovém množství...! Jakživ jsme tady žádné paviány neměli... Icik Kacman se nepočítá. A proč zrovna paviáni? Proč ne tygři...? Zavrtěl se na sedadle, a v tu chvíli se nákladák otrásl. Andrej nadskočil a plnou silou dopadl na něco tvrdého a cizího. Strčil si ruku pod zadek a vytáhl pistoli. Asi vteřinu na ni nechápavě zíral. Pistole byla černá, malá, s krátkou hlavní a žebrovanou rukojetí. Potom Donald najednou řekl:

„Opatrně s tím. Dejte to sem.“

Andrej mu podal pistoli a nějakou dobu sledoval, jak si Donald celý zkroucený strká zbraň do zadní kapsy kombinézy. Najednou ho zamrazilo.

„Takže to vy jste tam... páčil?“ zeptal se chraplavě.

Donald znovu neodpověděl, jenom udělal rukou podivné gesto, jako by se snažil posunout si do čela neexistující klobouk.

„Poslyšte, Done,“ řekl tedy Andrej rozhodně. „Hned teď pojedeme na magistrát. Tam pistoli odevzdáte a vysvětlíte, jak se k vám dostala.“

„Přestaňte žvanit nesmysly,“ opáčil Donald a sraštil čelo. „Radši mi dejte cigaretu.“

Andrej automaticky vytáhl krabičku.

„To nejsou nesmysly,“ řekl. „Nechci nic vědět. Vy jste o tom mlčel, tak fajn, je to vaše osobní věc. Já vám jinak důvěřuju... Jenomže ve městě mají zbraně jenom banditi. Vůbec nic tím nemyslím, ale prostě vám nerozumím... No zkrátka, zbraň je třeba odevzdat a všechno vysvětlit. A nedělejte, že jsou to nesmysly. Vždyť vidím, jak se v poslední době chováte. Lepší bude jít a hned všechno povědět.“

Donald na okamžik otočil hlavu a podíval se Andrejovi do tváře. Nebylo jasné, co se mu zračí v očích – zda výsměch, anebo utrpení – ale Andrejovi v tu chvíli připadal hrozně starý, dočista nemohoucí a takový nějaký uštvaný. Andrej pocítil rozpaky a zmatek, ale ihned se ovládl a pevným hlasem zopakoval:

„Odevzdat a všechno povědět. Tečka!“

„Uvědomujete si, že ty opice táhnou na město?“ zeptal se Donald.

„No a co?“ řekl Andrej zaraženě.

„Vskutku – no a co?“ A Donald se nepříjemně rozesmál.

Kapitola druhá

Opice už byly ve městě. Proháněly se po římsách, celé trsy jich visely ze sloupů veřejného osvětlení, v děsivých huňatých houfech tančily na křižovatkách, lepily se na okna, házely vytrženými dlažebními kostkami a pronásledovaly lidi, napůl šílené strachem, kteří pouze ve spodním prádle vybíhali do ulic.

Donald několikrát zastavoval, aby nabral na korbu uprchlíky. Popelnice dávno shodili dolů. Nějaký čas před nákladákem cválal splašený kůň, zapřažený do povozu, ale v tomto povozu už nikdo zachumlaný do plachtoviny nespal – teď tam křepčil a pohupoval se veliký stříbřitý pavián, který pronikavě řval a mával dlouhými chlupatými prackami. Andrej viděl, jak povoz s třeskotem narazil do pouliční lampy. Kůň se i se zpřetrhanými postraňky hnal dál, zatímco pavián hbitě přeskočil na nejbližší okapovou rouru, vyšplhal po ní a zmizel na střeše.

Na náměstí před budovou magistrátu kypěl zmatek. Auta přijížděla a odjížděla, policisté pobíhali, ztraceně tu bloumali nějakí lidé ve spodním prádle a u průjezdu zahnal rozhněvaný hlouček mužů ke zdi jakéhosi úředníka a důrazně se něčeho dožadoval. Úředník se bránil – oháněl se hůlkou a rozmachoval se aktovkou.

„Bordel,“ zhodnotil to Donald a vyskočil z auta.

Vběhli do budovy a ihned jeden druhého ztratili z dohledu v neprostupném davu lidí v civilu, lidí v uniformách a lidí ve spodním prádle. Vládl zde příšerný rámus – mluvilo snad tisíc lidí najednou – a v očích štípal hustý tabákový dým.

„Pochopte! Já přece takhle nemůžu... jenom v podvlíkačkách!“

„Okamžitě otevřete zbrojnici a rozdejte zbraně... K čertu s vámi, no tak je rozdejte aspoň policajtům...!“

„Kde je šéf policie? Ještě před chvilkou tady někde byl...“

„Zůstala tam moje žena, dokážete to pochopit? A stará tchýně!“

„Poslyšte, ono to není nic hrozného. Opice jsou holt opice...“

„Představ si: Probudím se, a najednou koukám, že mi na parapetu někdo dřepí...“

„Kde je sakra ten šéf policie? To ten tlustoprď zase chrápe?“

„V ulici jsme měli jednu lampu. Jednu jedinou. A tu skácely.“

„Kovalevskij! Okamžitě do dvanáctky, tak dělejte!“

„Jistě chápete, že jenom v podvlíkačkách...“

„Kdo umí řídit auto? Řidiči! Všichni se shromážděte na náměstí, u plakátovacího sloupu!“

„Tak kde je kurva policejní šéf? Snad ta svině nezdrhla?!“

„Takže tak: Seber kluky a utíkejte do slévárny. Tam popadněte... no, takový tyčky, měl se z nich dělat plot kolem parku... Vemte je všechny. Všechny! A honem zpátky sem...“

„Tak jsem ho majznul do tý chlupatý tlamy – málem jsem si zlomil ruku, no fakt... A on najednou řve: ‚Pannebože! Co to děláš? To jsem přece já – Freddie!‘ Tak už ale do hajzlu...“

„A co vzduchovky – daly by se použít?“

„Tři vozy do sedmdesátého druhého okrsku! Pět vozů do sedmdesátého třetího...“

„Račte nařídit, aby jim ze skladu vydali obnošené uniformy. Ale jedinež proti podpisu, ať je pak zas vrátí!“

„Poslyšte, fakt mají ocase? Nebo se mi to jenom zdálo...?“

Do Andreje strkali, mačkali ho, tlačili ho ke stěnám chodby a dupali mu po nohou. Přesto se prodíral kupředu a sám na oplátku tlačil a strkal. Nejprve hledal Donalda, aby vystoupil na jeho obhajobu, až se bude kát a odevzdávat pistoli. Pak mu ale došlo, že vpád pavíánů musí být zatraceně vážná věc, když se kvůli tomu strhla taková mela, a tak ihned zalitoval, že neumí řídit nákladáky, netuší, kde se nachází slévárna s tajemnými tyčkami, a ani nikomu nemůže vydat obnošenou uniformu, čili je tady vlastně naprosto zbytečný. Pokusil se alespoň oznámit, co viděl na vlastní oči – třeba by tyhle informace mohly být pro někoho užitečné – ale jedni ho vůbec neposlouchali, zatímco druzí mu, jakmile začínal mluvit, skákali do řeči a sami se pouštěli do vyprávění.

S hořkostí zjistil, že ve víru uniforem a podvlékaček nejsou žádné známé tváře. Jen na okamžik se mihnul černý Silva s hlavou omotanou zakrváceným hadrem, ale hned zase zmizel. Mezitím se však zjevně podnikala nějaká opatření, někdo někoho organizoval a kamsi posílal, hlasy zněly stále hlasitěji a sebejistěji, podvlékačky pomalounku začínaly mizet, zatímco uniforem znatelně přibývalo, a na okamžik se Andrejovi dokonce zdálo, že slyší pravidelné dunění holínek a pochodovou píseň, ale ukázalo se, že to jenom někomu vypadl z rukou přenášený trezor, který se pak s rachotem skutálel po schodech a uvízl ve dveřích odboru zásobování...

Vtom Andrej přece jen zahlédl známou tvář – úředníka, který s ním před časem pracoval v úctárně Úřadu pro míry a váhy. Andrej odstrčil všechny, kteří mu stáli v cestě, dohonil ho, přitiskl ke zdi a jedním dechem mu vyklopil, že se jmenuje Andrej Voronin („Pracovali jsme spolu, pamatujete?“), že toho času dělá nakládače u po-

pelářů, že nemůže nikoho najít a že by rád dostal nějaký úkol, jakýkoli, vždyť teď je určitě každá pomoc dobrá... Úředník ho nějakou dobu poslouchal, přičemž zmateně mrkal a slabě, křečovitě se mu snažil vytrhnout, ale pak od sebe Andreje najednou prudce odstrčil, zařval: „Jakej úkol? To nevidíte, že nesu papíry k podpisu?!“ a odkvačil chodbou pryč.

Andrej učinil ještě několik pokusů zapojit se do organizované činnosti, ale všude ho odmítali a zaháněli ho. Všichni vypadali, že strašně spěchají, a nenašel se zde doslova ani jediný člověk, který by prostě jen klidně stál na místě a například sestavoval seznamy dobrovolníků. Andrej se rozzuřil a začal otevírat dokořán všechny dveře, na něž narazil, v naději, že najde alespoň nějakou zodpovědnou osobu, která by neutíkala, nekřičela ani nemávala rukama – říkal si totiž, že se tu přece někde musí nacházet nějaký štáb, z něhož je celá tato horečnatá aktivita řízena.

První místnost byla prázdná. V další jeden člověk v podvlíkačkách hulákal do telefonního sluchátka, zatímco druhý nadával a natahoval si na sebe příliš úzký plášť. Zpod pláště vykukovaly policejní rajtky a nescetněkrát spravované lakýrky, rovněž policejní. Když nakoukl do třetí kanceláře, Andreje ihned udeřilo do tváře něco růžového s knoflíky, a tak kvapně ucouvl – před očima se mu jen letmo mihly mohutné obliny jakési tlusté ženštiny. Zato ve čtvrté místnosti čekal Mentor.

Seděl na okenním parapetu, rukama si objímal kolena a díval se do černoty za sklem, prozařované pohyblivými světly reflektorů. Když Andrej vstoupil, otočil k němu vlídný ruměný obličej, jako vždy malinko povytáhl obočí a usmál se. A při pohledu na ten úsměv se Andrej rázem uklidnil. Jeho vztek pominul a rozčílení ustoupilo, vystřídáno jistotou, že se všechno určitě dá

do pořádku, že se věci vrátí do starých kolejí, no zkrátka že to celé nakonec dobře dopadne.

„Tak to vidíte.“ Andrej rozhodil rukama a opětoval úsměv. „Ukázalo se, že mě nikdo nepotřebuje. Nákladák řídit neumím, kde je slévárna, nevím... Je tam hrozný zmatek, nedá se v něm vyznat...“

„Ano,“ souhlasil Mentor chápavě. „Zmatek je tam hrozný.“ Dal nohy dolů z parapetu, strčil si dlaně pod sebe a chvíli houpal nohama jako nějaké děčko. „To se vážně nesluší. Dokonce hanba je to. Dospělí seriózní lidé, navíc převážně se zkušenostmi... Což znamená, že chybí řád! Není to tak, Andreji? Znamená to, že se některé důležité záležitosti stále řeší spontánně. Nepřipravenost... nedostatek disciplíny... No a samozřejmě byrokracie.“

„Ano!“ řekl Andrej. „Samozřejmě! A víte, jak jsem se rozhodl? Že už dál nebudu nikoho hledat, nebudu nic zjišťovat, ale prostě jenom popadnu nějaký klacek a půjdu. Přidám se k nějakému oddílu. A jestli mě nevezmou, tak vyrazím sám. Vždyť tam přece zůstaly ženy... a děti...“

Mentor kratičce příkyvoval každému jeho slovu. Už se neusmíval a tvářil se naprosto vážně a chápavě.

„Jenom teda ještě tohle...“ řekl Andrej a zamračil se. „Co s Donaldem?“

„S Donaldem?“ zopakoval Mentor a povytáhl obočí. „Ach, s Donaldem Cooperem?“ Zasmál se. „Jistě si myslíte, že je Donald Cooper už zatčený a zpovídá se ze svých zločinů... Ale to ani náhodou – Donald Cooper právě teď organizuje oddíl dobrovolníků pro odražení tohoto nestydatého vpádu. A samozřejmě to není žádný gangster, žádných zločinů se nedopustil a tu svoji pistoli vyměnil na černém trhu za starožitné mechanické hodinky. Co naplat? Celý život chodil se zbraní v kapse – zvyk je železná košile!“

„No jistě!“ řekl Andrej a pocítil obrovskou úlevu. „Samozřejmě! Vždyť já tomu ani sám nevěřil, prostě jsem si jenom myslel, že... No nic!“ Otočil se k odchodu, ale zarazil se. „Povězte mi... pokud to ovšem není tajné... Povězte mi, k čemu tohle všechno? Opice! Od kud se vzaly? Co mají dokázat?“

Mentor si povzdechl a slezl z parapetu.

„Andreji, už mi zase pokládáte otázky, na které...“

„Ale ne! Já všechno chápu!“ řekl Andrej procítěně a přitiskl si dlaň na prsa. „Jenom jsem...“

„Počkejte. Už mi zase pokládáte otázky, na které jednoduše neumím odpovědět. Tak už to konečně pochopte – *neumím*...! Tak třeba eroze budov, vzpomínáte? Nebo proměna vody ve žluč... I když ne, to bylo ještě, než jste sem přišel... No a teď paviáni... Vzpomínáte, jak jste se mě pořád vyptával, jak je možné, že všichni ti lidé různých národností mluví stejnou řečí, ale přitom si to vůbec neuvědomují? Vzpomínáte, jak jste se tomu divil, jak vás to ohromovalo, dokonce až děsilo? Jak jste dokazoval Kenšimu, že mluví rusky, zatímco Kenši dokazoval vám, že to vy mluvíte japonsky? Vzpomínáte? Ale teď jste si na to zvykl, už se nad tím ani nezamýšlíte. Je to jedna z podmínek Experimentu. Experiment je Experiment, co víc k tomu dodat?“ Usmál se. „No tak už jděte, jděte, Andreji. Vaše místo je tam. Ze všeho nejdůležitější jsou činy. Každý musí být na svém místě a každý musí dělat vše, co je v jeho silách!“

A Andrej vyšel, vlastně se spíš vyřítit na chodbu, nyní již zcela vyliďněnou. Když po hlavním schodišti seběhl na náměstí, ihned si všiml houfu, který klidně a disciplinovaně čekal kolem nákladáku pod lampou. Bez váhání se do tohoto houfu vmísil a protlačil se dopředu. Kdosi mu strčil do rukou těžké kovové kopí, a on se rázem cítil ozbrojený, silný a připravený k rozhodující bitvě.

Kousek od něj někdo – byl to hodně povědomý hlas! – zvučně nařizoval shromážděným, ať se seřadí do trojstupu. Andrej si pospíšil tím směrem a brzy si našel místo mezi statným Latinoameričanem s kšandami nataženými přes noční košili a hubeným světlovlasým intelektuálem v pomuchlaném obleku, který musel být hrozně nervózní – co chvíli si sundával brýle, dýchal si na sklíčka, otíral je kapesníkem, nasazoval si brýle zpátky na nos a dvěma prsty si je rovnal.

Oddíl nebyl příliš početný, čítal všehovšudy nějakých třicet mužů. Ukázalo se, že mu velí Fritz Geiger, což bylo na jednu stranu vlastně skoro ostudné, ale na stranu druhou nezbývalo než uznat, že za stávajících okolností je Fritz Geiger, někdejší nácek, člověk zcela nesporně na svém místě.

Fritz, jak se sluší na bývalého poddůstojníka wehrmachtu, používal mírně řečeno peprné výrazivo, takže bylo dost protivné ho poslouchat. „Vyrovnááát!“ řval na celé náměstí, jako by velel pluku na pořadovém cvičení. „Hej, vy tam v těch pantoflích! Ano, vy! Zatahnout pupek...! A vy?! No vy! Co tam stojíte s roztaženými hnátama jak kráva před bejkem? Vás se to snad netýká? Píky k noze...! Ne na rameno, ale k noze, povídám, ty jelito s kšandama! Pó-zor! Za mnou, pochodem... Znovu! Pochodem... v chod!“ Jakžtakž se dali do pohybu. Andrejovi hned zezadu někdo šlápl na nohu, takže klopýtl a ramenem strčil do intelektuála, který samozřejmě upustil již bůhví pokolikáté čištěné brýle. „Hovado!“ neovládl se Andrej. „Proboha!“ zajechel intelektuál vysokým hláskem. „Dávejte pozor...!“ Andrej mu pomohl najít brýle, a když se k nim přičítal Fritz, zalýkající se zuřivostí, Andrej ho bez váhání poslal ke všem čertům.

Společně s intelektuálem, který nepřestával děkovat a škobrtat, dohonili kolonu a ušli ještě nějakých dvacet

metrů, načež dostali rozkaz „nastoupit do vozů“. Vůz tu ovšem byl jenom jeden – obrovský speciální nákladák pro přepravu cementové kaše. Když nastoupili, zjistili, že jim to pod nohama mlaská a čvachtá. Muž v pantoflích neohrabaně přešel zpátky přes bočnici a vysokým hlasem oznámil, že *tímhle* autem on osobně teda nikam nepojede. Fritz mu nařídil, ať se vrátí do korby. Muž ještě vyšším hlasem namítl, že má pantofle a že mu promokly nohy. Fritz řekl něco, co končilo slovem „svině“, ale muž v promočených pantoflích se vůbec nezalekl a prohlásil, že zrovna *on* žádná svině není, protože ta by v té špíně možná klidně jela. Hluboce se tedy omlouvá všem, kteří se rozhodli cestovat *tímhle* prasečkem, ale... Vtom z korby najednou vylezl Latinoameričan, opovržlivě plivl Fritzovi pod nohy, strčil si palce pod kšandy a nespěšně odkrácel pryč.

Andrej při pohledu na ten výstup cítil jistou škodolibost. Ne že by snad schvaloval jednání muže v pantoflích, natožpak Mexičanovo – ti dva odmítali hnout prstem pro společnou věc a chovali se jako naprostí omezenci –, ale byl opravdu zvědavý, co si teď asi poddůstojníček počne a jak vybruslí z nastalé situace.

Vzápětí byl Andrej nucen uznat, že z toho poddůstojníček vybruslí bez ztráty květiny. Fritz neřekl ani slovo, otočil se na podpatku, vyskočil na podnožku vedle řidiče a zavelel: „Jedeme!“ Nákladák se hnul z místa, a v tu samou chvíli zapnuli slunce.

Andrej, který měl co dělat, aby se udržel na nohou, a co chvíli se musel přidržovat sousedů, s vyvrácenou hlavou pozoroval, jak se na svém obvyklém místě pomalu rozhořívá malinově červený kotouč. Kotouč se zprvu chvěl, jako by pulsoval, byl čím dál jasnější a plnil se oranžovou, žlutou a bílou barvou. Pak na okamžik pohasl, ale hned zase zaplápolal naplno, tak, že se už na něj nedalo dívat.

Začínal nový den. Obloha, ještě před chvílí neproniknutelně černá, bez jediné hvězdy, byla najednou kalně tyrkysová a žhavá. Zavanul vítr tak horký, jako by přiletěl odněkud z pouště, a všude okolo se odnikud zjevilo Město – zářivé, pestrobarevné, poškrtané modravými stíny, obrovské, široširé... Jednotlivá podlaží se vršila na sebe, budovy se tyčily jedna nad druhou, přičemž žádné dvě stavby si nebyly navzájem podobné, napravo se v dáli vynořila rozpálená Žlutá zeď, stoupaající k nebesům, zatímco nalevo vyplnila mezery mezi střechami světle modrá prázdnota, jako by tam bylo moře, až z toho člověka přepadala žízeň. Mnozí se ze zvyku podívali na hodinky. Bylo přesně osm.

Nejeli dlouho. Opičí hordy se do těchto míst ještě zřejmě nedostaly, protože ulice byly tiché a liduprázdné, jak bylo v těchto časných hodinách obvyklé. Tu a tam se otevírala okna a rozespálí lidé se protahovali a lhostejně pozorovali nákladák. Ženy v čepcích dávaly na parapety větrat matrace a na jednom z balkónů soustředěně cvičil rozcvičku šlachovitý stařík s vlajícím plnovousem a v pruhovaných trenýrkách. Až sem se vlna paniky ještě nedovalila, ale dál směrem k šestnáctému okrsku už začali potkávat první uprchlíky, rozcuhané a ani ne tak vyděšené, jako spíš našťvané. Mnozí si nesli rance se svým majetkem. Když tito lidé viděli nákladák, zastavovali se, mávali rukama a něco křičeli. Nákladák s řevem zabočil na Čtvrtou levou ulici, přičemž málem srazil postarší dvojici, která před sebou tlačila dvoukolák s kufry, a zastavil. Všichni ihned uviděli paviány.

Paviáni se na Čtvrté levé chovali, jako by byli u sebe doma v džunglích, nebo kde že to vlastně žijí. Se zkroucenými ocasy v líných houfech přecházeli z chodníku na chodník, vesele skákali po římsách, lezli na plakátovací sloupy, pořvávali po sobě, dělali obličejce, prali se,

anebo spolu nenuceně souložili. Banda stříbřitých raubířů ničila stánek s potravinami, dva chlupatí chuligáni otravovali pobledlou ženu, která se v průjezdu třásla strachy, a jakási huňatá kráska, uvelebená v budce dopravní policie, na Andreje koketně vyplazovala jazyk. Teplý vítr hnal ulicí oblaka prachu, peří z peřin, útržky papírů, cáry srsti a také čím dál silnější zápach zvěřince.

Andrej se rozpačitě podíval na Fritze. Geiger přimhouřil oči a se zaníceným výrazem vojevůdce se rozhlížel po budoucím bojišti. Řidič vypnul motor a nastalé ticho se naplnilo divokým lomozem, který neměl nic společného s běžnými městskými zvuky – řevem, mňoukáním, hrdelním chrčením, říháním, mlaskáním, pochrochtáváním... Vtom obtěžovaná žena najednou ze všech sil zaječela, a Fritz se pustil do práce.

„Všichni ven!“ zavelel. „Rychle, rychle! Do rojnice... Do rojnice, povídám, ne na jednu hromadu! Vpřed! Bijte je, žeňte je pryč! Ať tady nezůstane ani jedna bestie! Bijte je do hlav a po hřbetech! Nepíchejte je, ale bijte! Vpřed, dělejte! A nezastavovat se, hej vy tam...!“

Andrej vyskočil jako jeden z prvních. Na nějakou rojnici zvysoka kašlal; místo toho uchopil svoji kovovou tyčku tak, aby se mu držela co nejpohodlněji, a zamířil rovnou na pomoc ženě. Když ho ocasatí chuligáni spatřili, propukli v ďábelský chechot a dlouhými skoky odpádili ulicí, přičemž výsměšně vrtěli lesknoucími se zadky. Žena ječela dál – oči měla pevně zavřené a pěsti sevřené –, ale teď už jí nic nehrozilo, a tak ji Andrej nechal být a vydal se k banditům, kteří drancovali stánek.

Byli to samí statní jedinci, kteří už určitě měli za sebou nejednu lotrovinu. Obzvlášť jeden z nich, s černočerným ocasem, budil respekt – seděl na kádi, strkal dovnitř dlouhatánskou chlupatou pracku, vytahoval kyselé okurky a s chutí je chroupal. Čas od času plival na své kamarádíčky, kteří s vervou strhávali lepenko-

vou stěnu stánku. Když opičák zahlédl blížícího se Andreje, přestal přežvykovat a dravě se uškříbl. Andrejovi se jeho úšklebek vůbec nezamlouval, ale na ústup už bylo pozdě. Rozmáchl se svou tyčkou, zařval: „Vypadni!“ a vrhl se kupředu.

Ten s černým ocasem vycenil tesáky ještě víc – měl je velké jako nějaký vorvaň –, líně seskočil z kádě, udělal pár kroků stranou a začal si z podpaždí vykusovat blechy. „Vypadni, ty hajzle!“ zařval Andrej ještě hlasitěji a vši silou udeřil železem do kádě. Ten s černým ocasem prudce ucouvl a jediným skokem se ocitl na římsě prvního patra. Andrejovi protivníková zbabělost dodala odvahy, a tak přiskočil k stánku a praštil svým sochorem do stěny. Stěna pukla a kamarádíčkové opičáka s černým ocasem se rozutekli na všechny strany. Bojiště se vyprázdnilo a Andrej se rozhlédl.

Šiky Fritzových válečníků se rozpadly. Muži bezradně bloumali pustou ulicí, nakukovali do průjezdů, zastavovali se a se zakloněnými hlavami hleděli na paviány, kteří obsadili domovní římsy. O pořádný kus dál vířil prach na vozovce obrýlený intelektuál, který mával klackem a pronásledoval jakousi chromou opici, nespěšně klusající dva kroky před ním. Nebylo s kým bojovat, a dokonce i Fritz zrozpačitel. Stál vedle nákladáku, mračil se a kousal si nehet.

Paviáni, kteří předtím trochu utichli, se teď znovu cítili v bezpečí, a tak se vrátili k výměně replik a souložení. Ti nejdrzejší se spouštěli níž, pitvořili se na lidi a urážlivě jim ukazovali zadky. Andrej opět uviděl toho s černým ocasem – seděl teď na sloupu veřejného osvětlení na druhé straně ulice a zalykal se smíchem. Ke sloupu s výhružným výrazem vykročil drobný snědý mužík, který vypadal na Řeka. Rozmáchl se a vši silou vrhl svoji tyčku na opičáka. Ozval se pronikavý řinkot rozbíjeného skla. Ten s černým ocasem samým pře-

kvapením nadskočil alespoň metr vysoko, málem se zřítíl, ale nakonec se přece jen hbitě zachytil ocasem, zaujal původní polohu a pak najednou prohnul záda a pokropil Řeka proudem řídkých výkalů. Andrejovi se udělalo na zvracení, a tak se rychle odvrátil. Jejich porážka byla naprostá – absolutně netušil, co by si v této situaci mohli počít. Andrej tedy přistoupil k Fritzovi a tlumeně se ho zeptal:

„Tak, a co teď?“

„Čert ví,“ řekl Fritz zlostně. „Mít tak plamenomet...“

„Co třeba dovézt cihly?“ zeptal se uhrovitý mladík v kombinéze, který se u nich zastavil. „Dělám v cihelně. Auto máme, do půl hodky jsme zpátky...“

„Ne,“ řekl Fritz autoritativně. „Cihly by byly k ničemu. Jenom bychom vymlátili všechna okna, no a oni by nás pak těma našima cihlama... Kdepak. Tohle chce nějakou pyrotechniku... Rakety, petardy... Ech, co bych dal za desítku tlakových láhví s fosgenem!“

„Kde by se ve městě vzaly petardy?“ pronesl opovrhlivý bas. „A co se týče fosgenu, tak to už jsou podle mě lepší ty opice...“

Kolem velitele se začal shromažďovat dav. Jenom snědý Řek zůstal stranou – umýval se vodou z pumpy a přitom chrлил nelidské nadávky.

Andrej koutkem oka pozoroval, jak se opičák s černým ocasem a jeho kumpáni sunou zpátky ke stánku. Tu a tam se v oknech domů začaly objevovat tváře místních, převážně ženské. Některé byly bledé strachem, jiné brunátné vztekem. „Co tam okouníte!“ křičely rozzlobeně z oken. „Tak už je zažeňte, chlapi...! Koukněte, co vyvádějí s tím stánkem...! Chlapi, proč tam furt jenom civíte? Hej ty, blondáku! Tak budeš velet, nebo co...? Co tam stojíte jak sloupy...? Panebože, mně doma pláčou děcka! Nějak to zařídte, ať zase můžeme ven...! To si říkáte chlapi?! Máte nahnáno z opic...!“

Muži zamračeně a zahanbeně odsekávali. Všichni měli náladu pod psa.

„Hasiče! Je třeba zavolat hasiče!“ tvrdil opovržlivý bas, který dával paviánům přednost před fosgenem. „S žebříky a hadicemi...“

„Přestaňte s tím! Kde bychom vzali tolik hasičů?“

„Hasiči jsou na Hlavní ulici...“

„Co zapálit nějaký pochodně? Třeba se leknou ohně!“

„K čertu! Proč sakra policajtům sebrali zbraně? Ať jim je zas rozdají!“

„A co kdybychom se radši vrátili domů, chlapi? Když jenom pomyslím, že je tam teď manželka sama...“

„Nechte toho. Všichni mají manželky. A tyhle ženy jsou taky něčí manželky.“

„Jo, to je fakt, jenže...“

„A co třeba vylízt na střechy? A shora je pak něčím... todlenc...“

„A čím asi, ty trdlo? To si myslíš, že na ně dosáhneš tou svojí tyčkou?“

„Vy svině!“ zaburácel náhle nenávistně opovržlivý bas. Jeho majitel se rozběhl a vší silou mrštil svůj sochor na těžce zkoušený stánek. Železo skrznastrz probodlo lepenkovou stěnu a banda opičáka s černým ocasem překvapeně vzhlédla. Po chvilkovém zaváhání se však paviáni znovu pustili do okurek a brambor. Z oken se ozval jízlivý smích.

„Což,“ pronesl kdosi rozvážně, „každopádně je tady svojí přítomností zadržujeme, omezujeme, abych tak řekl, jejich pole působnosti. Aspoň něco. Dokud tady zůstaneme, budou se bát postupovat hlouběji...“

Všichni se začali rozhlížet a mluvit jeden přes druhého. Toho rozvážného rychle donutili zmlknout. Zaprvé se ukázalo, že navzdory rozvážného přítomnosti opice přece jen postupují hlouběji do města. A zadruhé, i kdyby opice skutečně nepostupovaly, copak se

tu ten rozvážný rozhodl nocovat? Žít tu? Spát? Vykonávat malou i velkou potřebu...?

Vtom se ozvalo nespěšné klapání kopyt a skřípot jedoucího vozu. Všichni se podívali na opačný konec ulice a zmlkli. Po dlažbě se k nim zvolna sunul povoz, tažený párem koní. Na kozlíku podřimoval mohutný muž ve vybledlém ruském vojenském kabátci a ve stejně vybledlých rajtkách. Svěšené nohy v ošoupaných holínkách z pogumovaného plátna se mu pohupovaly ve vzduchu. Mužovu sklopenou hlavu pokrývala hustá hříva zcuchaných rusých vlasů. V obrovských opálených ručiskách ledabyle držel opratě. Oba koně – hnědák i grošovaný bělouš – šli pomalým krokem a vypadalo to, že za chůze rovněž klmbají.

„Jede na trh,“ řekl kdosi uctivě. „Farmář.“

„No jo, chlapi, farmáři si z toho nic nedělají – k těm se tyhle mrchy jen tak nedostanou...“

„Ale mimochodem, jak si představím paviány na polích...!“

Andrej se zájmem sledoval povoz. Během svého pobytu ve Městě viděl farmáře vůbec poprvé, ale už toho o nich spoustu slyšel – byli prý zasmušilí a uzavření a žili daleko mimo civilizaci, kde museli dennodenně svádět kruté boje s bažinami a džunglemi. Svou divočinu opouštěli, jen když potřebovali prodat, co vypěstovali, a na rozdíl od obyvatel Města nikdy neměnili povolání.

Povoz se pomalu blížil a vozka, jehož sklopená hlava se kývala ze strany na stranu, čas od času – aniž by se probudil – pomlaskával a slabě škubal za opratě. A vtom se opic, které se dosud chovaly vcelku mírumilovně, zmocnilo zlostné rozrušení. Možná je vydráždili koně, anebo je konečně omrzela přítomnost cizích davů na jejich ulici, ale najednou začaly hlučet, poskakovat a cenit tesáky. Několik nejrozhodnějších jedinců

dokonce po okapových rourách vyšplhalo na střechy a začalo tam vylamovat tašky.

Jeden z prvních úlomků zasáhl vozku přímo mezi lopatky. Farmář sebou trhl, napřímil se a široce otevřenýma, krví podlitýma očima se rozhlédl po okolí. První, koho si všiml, byl brýlatý intelektuál, který se vracel ze svého marného pronásledování a nyní se unaveně ploužil přímo za povozem. Farmář bez jediného slova pustil opratě (koně se ihned zastavili), seskočil z povozu a už to vypadalo, že se vrhne na domnělého útočníka, aby ho ztrestal, ale vtom další kousek šindele trefil intelektuála rovnou do temene hlavy. Intelektuál vyhekl, upustil tyčku, dřepł si a chytil se rukama za hlavu. Všude kolem něho se o dlažbu tříštily kousky šindelů a měnily se v oranžovou drť.

„Kryjte se!“ zavelel bryskně Fritz a rozběhl se do nejbližšího průjezdu. Zbytek oddílu se poschovával všude možně. Andrej se přitiskl ke zdi, aby ho opice ze střechy nemohly zasáhnout, a se zájmem sledoval farmáře, který se nevěřícně rozhlížel kolem sebe a evidentně stále vůbec nic nechápal. Jeho zamlžený pohled chvíli klouzal po římsách a okapových rourách, oblepených rozběsněnými paviány. Pak farmář zavřel oči a potřásl hlavou, načež oči znovu otevřel a hlasitě pronesl:

„Do háje zelenýho!“

„Kryj se!“ křičeli na něj ze všech stran. „Hej, vousáči! Poběž sem! Vždyť dostaneš po kebuli, ty křupane...!“

„Co to má znamenat?“ zeptal se farmář hlasitě intelektuála, který lezl po čtyřech a hledal na dlažbě brýle. „Povězte, co jsou tady tihle zač?“

„Opice, samozřejmě,“ opáčil našťvaně intelektuál. „Copak to sám nevidíte, pane?“

„To se vám tady dějou pěkný věci,“ pronesl užasle farmář, který ze sebe až teď definitivně setřásl spánek. „Furt si tady něco vymýšlíte...“

Syn divočiny se nyní tvářil hloubavě a dobrodušně. Přesvědčil se, že mu neublížil nikdo z místních, zatímco opicím to těžko mohl mít za zlé, a tak pouze ohromeně sledoval chlupaté hordy, poskakující po střechách a pouličních lampách. Přitom vyčítavě potřásal hlavou a škrábal se ve vousech. Vtom intelektuál konečně našel svoje brýle, zvedl tyčku a střemhlav se vrhl do úkrytu, takže farmář zůstal uprostřed vozovky sám samotinký. Pro huňaté ostřelovače teď představoval jediný a až příliš lákavý cíl. Nevýhodnost jeho postavení o sobě dala velice záhy vědět. Pod jeho nohama s třeskotem pukl snad tucet velkých úlomků, zatímco na rozčuchanou hlavu a ramena mu zabubnoval nespočet menších odštěpků.

„Co to má sakra znamenat?!“ zařval farmář. Další úlomek ho udeřil do čela. Farmář zmlkl a o překot se vrhl ke svému povozu.

Bylo to právě naproti Andrejovi a ten si nejprve pomyslel, že farmář padne bokem na kozlík, pobídne oba oře, otočí vůz a ujede zpátky do svých bažin, co nejdál od tohoto nebezpečného místa. Tohle ovšem vousec zjevně ani nenapadlo. „Sssvině... kurrvy...“ mumlal si pod nos a s horečnatým spěchem (ale nanejvýš hbitě) cosi kutil ve svém povoze. Andrej přes jeho široká záda neviděl, co tam dělá, ale zato ženy z protějšího domu musely vidět všechno, protože se znenadání rozječely, zabouchly okna a zmizely. Andrej ani nestačil mrknout. Vousec si mrštně přidřepal a nad jeho hlavou se směrem ke střechám zvedla silná, mastně se lesknoucí hlaveň s děrovaným tlumičem plamene u ústí.

„Stááát!“ zakřičel Fritz a Andrej spatřil, jak se bývalý poddůstojník obrovskými skoky řítí k povozu.

„Vy mrchy, vy svině...“ mumlal dál vousec a zároveň s fortem prováděl jakési složité pohyby rukama, doprovázené plynulými kovovými cvaknutími a cinkotem.

Andrej se celý napnul v předtuše rachotu a palby a opice na střeše musely rovněž něco vycítit. Přestaly se hemžit, posadily se na ocasy, neklidně zavrtěly psími hlavami a hašteřivě se pustily do jakési názorové výměny.

To už ale byl Fritz u povozu. Popadl vousáče za rameno a pánovitě zopakoval:

„Stát!“

„Počkej,“ zamumlal vousáč rozmrzele a škulbl ramenem. „Jenom počkej, nech mě, ať je pokosím, mrchy chlupatý...“

„Řekl jsem stát!“ štěkl Fritz.

A tehdy k němu vousáč zvedl obličej a pomalu se napřímil.

„Co se děje?“ pronesl zvolna a s nepředstavitelným opovržením. Měřil zhruba stejně jako Fritz, ale měl podstatně širší ramena a byl celkově mohutnější.

„Kde jste vzal tu zbraň?“ zeptal se Fritz zostra. „Ukažte doklady!“

„Ty jeden cucáku!“ řekl vousáč s údivem i hrozbou v hlase. „Tak dokladů se mu zachtělo! A tohle bys náhodou nechtěl, ty švábe blondatá?“

Fritz neslušnému gestu nevěnoval pozornost. Dál hleděl vousáčovi přímo do očí a přitom vyštěkl na celou ulici:

„Rumer! Voronin! Friege! Ke mně!“

Andrej se podivil, když uslyšel své příjmení, ale přece jen se odlepil od zdi a nespěšně přistoupil k povozu. Z opačné strany se volným klusem blížil podsaditý Rumer s pokleslými rameny, který byl v minulosti profesionálním boxerem, a naopak ze všech sil pádil Fritzův kumpán, drobný a hubený Otto Friege – neduživý mladíček se silně odstávajícíma ušima.

„Jen pojdte, pojdte,“ hučel farmář, zatímco sledoval jejich vojenské přípravy.

„Ještě jednou vás naléhavě žádám, abyste mi ukázal doklady,“ zopakoval Fritz s ledovou zdvořilostí.

„Běž do prdele,“ opáčil ledabyle vousáč. Díval se teď hlavně na Ramera a jakoby mimochodem položil ruku na rukojeť velice působivého biče, umně upleteného z několika kožených řemínků.

„No tak, chlapi!“ řekl Andrej varovně. „Poslyš, vojáku, nech toho, přestaň se hádat, jsme z magistrátu...“

„Seru vám na váš magistrát,“ odpověděl voják, který si nevlídným pohledem stále přeměřoval Ramera.

„No, tak o co jde?“ zeptal se Rumer tlumeně a hodně chraplavě.

„Moc dobře víte,“ řekl Fritz vousáčovi, „že zbraně jsou ve městě zakázané. Tím spíš, když se jedná o kulomet. Pokud máte povolení, rád bych ho viděl.“

„A co jste zač, že po mně chcete povolení? To jste jako policajti? Nějací gestapáci?“

„Jsme dobrovolnický oddíl domobrany.“

Vousáč se ušklíbl: „No tak se braňte, domobranci, já vám nebráním!“

Teď už to vypadalo na normální, důkladnou a hlubokomyslnou debatu. Oddíl se postupně shlukoval kolem povozu. Dokonce i místní mužského pohlaví vyšli z průjezdů – někdo třimal krbové kleště, další pohrabáč, jiný zase nohu od židle. Všichni si zvědavě prohlíželi vousáče, zlověstný kulomet, vztyčený nad povozem, i něco oblého a skleněného, co probleskovalo zpod plachtoviny. A také čichali – farmáře totiž obklopoval svérázný odér, tvořený množstvím zápachů: potu, česnekové klobásy, kořalky...

A Andrej se zase s jakýmsi dojetím, jež ho samotného zaskočilo, díval na vybledlý, v podpaždích propocenný vojenský kabátec s osamělým (a stejně nezapnutým) bronzovým knoflíčkem na límci, na čapku, tak typicky naraženou až k pravému obočí, na které ještě zůstávala stopa po pěticipé hvězdě, na hrubé pogumované boty do břechy a nepohody... Snad jenom ten plnovous pů-

sobil nemístně a nezapadal do celkového obrazu. A vtom ho napadlo, že ve Fritzovi musí tohle všechno vyvolávat úplně odlišné pocity a asociace. Podíval se na Němce. Stál tam rovný jako svíce, rty sevřené do tenké čárky, kolem pokrčeného nosu sít pohrdavých vrásek, a pokoušel se zmrazit vousáče pohledem ocelově šedých, vskutku árijských očí.

„My žádná povolení mít nemusíme,“ říkal mezitím líně vousáč a pohrával si s bičem. „My totiž nemusíme nic. Akorát krmit vás, darmožrouty, to musíme...“

„Tak fajn,“ brblal kdesi v zadních řadách povědomý bas. „A odkud teda máte ten kulomet?“

„Jo... ten kulomet? To je výsledek výměnného obchodu mezi městem a venkovem. Flaška pálenky za kulomet – férovej kšeft...“

„No to ne,“ brblal bas. „Kulomet přece jenom není žádná hračka, to vám není třeba mlátička nebo tak něco...“

„Zato mně připadá,“ ozval se rozvážný, „že zrovna farmáři mají zbraně povolený!“

„Zbraně nemá povolený nikdo,“ vypískl Friege a silně se začervenal.

„Tak to je teprv hloupý!“ ozval se rozvážný.

„To se ví, že je to hloupý,“ řekl vousáč. „Kdybys chvilku pobyl u nás v bažinách, navíc v noci, když jsou v říji...“

„Co je v říji?“ zeptal se s tím nejživějším zájmem intelektuál, který se i se svými brýlemi protlačil do první řady.

„Co musí, to je v říji,“ odpověděl mu farmář pohrdlivě.

„Ale ne, ne, promiňte...“ řekl intelektuál kvapně. „Jsem totiž biolog, jenomže pořád se mi ne a ne podařit...“

„Buďte zticha,“ řekl mu Fritz. „A vám,“ otočil se znovu k vousáčovi, „navrhuji, abyste mě následoval. Na-

vrhuji vám to, abychom se vyhnuli zbytečnému krveprolití!“

Jejich pohledy se střetly. A vousáč, ten velkolepý vousáč, musel nějakým neznámým, pro ostatní nepochopitelným způsobem vycítit, s kým má tu čest. Jeho plnovous totiž rozpoltil jízlivý úšklebek a on protivným, urážlivě tenoučkým hláskem pronesl:

„Hitler kaput!“

Zjevně se krveprolití vůbec nebál – ani zbytečného, ani jakéhokoli jiného.

Fritz vypadal, jako by dostal pěstí do brady. Zaklonil hlavu a jeho obličej, do něhož se nahrnula krev, zbrunátněl a ztuhl jako v křeči. Andrejovi se na okamžik zdálo, že se na vousáče vrhne, a dokonce se pohnul kupředu, aby se postavil mezi ně, ale Fritz se ovládl. Tvář mu zase vybledla a on suše oznámil:

„Tohle s tím nemá nic společného. Račte mě následovat.“

„Tak už ho nechte na pokoji, Geigere!“ řekl bas. „Vždyť je přece jasný, že je to farmář! Kdo to kdy viděl, aby někdo otravoval farmáře!“

A všichni kolem zahučeli a zakývali hlavami, že jo, že je to jasný farmář, že zase odjede a kulomet si vezme s sebou, že to přece není žádný gangster.

„Máme bránit město před paviány, a my si tu hraje me na policajty,“ dodal rozvášněný.

Atmosféra se rázem uvolnila. Všichni si vzpomněli na paviány. Ukázalo se, že se opice znovu toulají, kde se jim zachce, a vůbec si počínají jako u sebe v džunglích. Ale také se ukázalo, že místní už čekání na nějaké rozhodné jednání ze strany dobrovolnického oddílu omrzelo. Zřejmě si řekli, že jim je tenhle oddíl platný jako mrtvému zimník a že si to zkrátka budou muset nějak zařídit po svém. Ženy s taškami již tedy s důležitě sevřenými rty spěchaly za svými ranními záležitost-

mi, přičemž některé třímaly košťata i násady od smetávků, aby odháněly ty nejdotěrnější opičáky. V obchůdku na rohu se otevíraly okenice a stánkař obcházel kolem svého vydrancovaného stánku, funěl, škrábal se na zádech a zjevně něco v duchu počítal. Na autobusové zastávce se vytvořila fronta a v dálce se již vynořil první ranní autobus. Řidič, třebaže tím porušoval ustanovení magistrátu, hlasitě troubil a rozháněl paviány, kteří neznali pravidla silničního provozu.

„Ano, pánové,“ řekl někdo. „Zdá se, že se prostě budeme muset přizpůsobit. Tak co, rozejdeme se domů, veliteli?“

Fritz se se zamračeným čelem rozhlížel ulicí.

„Což...“ pronesl již obyčejným lidským hlasem. „Když domů, tak domů.“

Otočil se, strčil si ruce do kapes a jako první vykročil k nákladáku. Zbytek oddílu ho postupně následoval. Škrtaly sirky a zapalovače, někdo se znepokojeně vyptával, co s tím, že dneska přijde pozdě do práce, a říkal, že by nebylo na škodu dostat nějaké potvrzení... Rozvážný se ani teď neztratil a opáčil, že dneska se do práce opozdí úplně všichni, tak jakápak potvrzení. Hlouček kolem povozu se rozptýlil. Zůstal jenom Andrej a brýlatý biolog, který se zřejmě rozhodl, že neodejde, dokud nezjistí, co bývá v bažinách v říji.

Vousáč rozmontovával a znovu sklízel kulomet, a mezitím shovívavě vysvětloval, že v říji, kamaráde, bývají v bažinách rděnky a že rděnky, to je, kamaráde, něco na způsob krokodýlů. Viděls někdy krokodýly? No, tak rděnky jsou skoro stejné, akorát mají tělo porostlé srstí. Takovou hrubou červenou srstí. A když jsou v říji, kamaráde, tak je lepší se od nich držet dál. Zprvé jsou velké jak býk a zadruhé, když to na ně přijde, vůbec nic nevidí ani neslyší – kůlny, domy, všecko rozbíjejí napadrtí...

Intelektuál farmáři naslouchal dychtivě, s planoucíma očima, a co chvíli si roztaženými prsty narovnával brýle. Fritz zavolal z nákladáku: „Hej, Andreji! Tak jedete, nebo ne?!“ Intelektuál se ohlédl po nákladáku, podíval se na hodinky, naříkavě zaúpěl a začal ze sebe chrlit omluvy i slova díků. Potom popadl vousáče za ruku, ze všech sil s ní potřásl a prchl. Zato Andrej zůstal.

Ani sám nevěděl, proč vlastně zůstává. Příhodilo se mu něco na způsob záchvatu nostalgie. A ne že by se mu zastesklo po mateřštině – vždyť všichni okolo mluvili rusky – a ne že by mu vousáč připadal jako ztělesnění vlasti, to vůbec ne. Jenom v sobě měl něco takového, co Andrejovi už dlouho hrozně scházelo, něco takového, co mu nemohl dát ani přísný a jízlivý Donald, ani veselý, vznětlivý, ale pořád takový nějaký cizí Kenši, ani Wang, vždy vlídný a srdečný, ale až moc zakřiknutý. A už vůbec ne Fritz, svým způsobem úžasný chlapík, ale přece jen nedávný nepřítel na život a na smrt... Andrej vůbec netušil, že mu tohle záhadné cosi schází tak moc.

Vousáč po něm loupł očima.

„Krajan, což?“ zeptal se.

„Z Leningradu,“ řekl Andrej rozpačitě, a aby tuto svou rozpačitost nějak zamaskoval, vytáhl cigarety a nabídl vousáčovi.

„Fíha...“ řekl vousáč a vytáhl z krabičky cigaretu. „Takže krajan. No a já jsem od Vologdy... od Čerepovce, znáš?“

„Aby ne!“ zaradoval se Andrej. „Zrovna tam postavili novou slévárnu, velikánskou fabriku!“

„Vážně?“ zeptal se vousáč celkem lhostejně. „Tak už i Čerepovec si vzali do parády... No nic. A co tady děláš? A jak se jmenuješ?“

Andrej se představil.

„A já tady, jak vidíš, rolničím,“ pokračoval vousáč. „Nebo farmařím, jak se tady říká. Jsem Jurij Konstantinovič, příjmením Davydov. Napijem se?“

Andrej zaváhal.

„Není ještě nějak brzy...“ řekl.

„No jo, možná je brzy,“ souhlasil Jurij Konstantinovič. „Vždyť já ještě musím na trh. Já sem, abys věděl, přijel už včera a hned jsem zamířil do dílen, měl jsem od nich už dávno slíbenej kulomet. Chvilku trvalo, než jsem to tam všecko pořešil – nejprve jsme zkoušeli kulomet, pak jsem vykládal kýty a pálenku, no a najednou koukám, že vypnuli slunce...“ Zatímco to všechno vyprávěl, Davydov skončil s balením, posadil se na kozlík, chopil se opratí a pobídl koně. Andrej vykročil vedle povozu.

„Tááák,“ pokračoval Jurij Konstantinovič, „takže teda vypnuli slunce. A oni povídají: ‚Pojd', známe tady jedno místečko.‘ Tak jsme tam jeli, popili jsme a taky jsme něco zakousli. Jak je to ve městě s vodkou, to víš sám, jenže já mám pálenku. Oni se starají o zábavu, já zase o chlást. A byly tam ženský, to se ví...“ Davydov při těch vzpomínkách potřásl plnovousem. Ztlumil hlas a pokračoval: „U nás v bažinách, kamaráde, je to s ženskejma špatný. Je tam teda jedna vdova, víš, tak za ní všichni chodíme... Manžel se jí předminulej rok utopil... No ale víš, jak to bejvá – jdeš za ní, co už máš dělat, a pak abys jí opravoval tu mlátičku, tu zas kultivátor, pak jí zas musíš pomoci se sklizní... Ech, ty mrcho!“ Přetáhl bičem paviána, který se jim pověsil na paty. „Zkrátka tam, kamaráde, žijeme v bojovejch podmínkách. Beze zbraně ani ránu. A co byl vlastně zač ten blondák? Němec?“

„Němec,“ řekl Andrej. „Bývalý poddůstojník. U Königsbergu padl do zajetí a ze zajetí přišel sem...“

„Však jsem ho podle tý hnusný tlamy hned poznal,“ řekl Davydov. „Ti sráči mě hnali až do Moskvy, přišel

jsem kvůli nim o půl zadku, skončil jsem ve špitále... Ale pak jsem jim to zas nandal já. Jsem tankista, chápeš? Poslední tank mi shořel až někde u Prahy..." Znovu potřásl plnovousem. „To je osud, což? Na jakým místě jsme se to potkali!“

„Ale ne, on je to schopnej chlap,“ řekl Andrej. „A odvážnej. Jasně, občas rád dělá ramena, ale je to pracant, to se mu musí nechat. Pro Experiment je to podle mě vážně užitečný člověk. Organizátor.“

Davydov nějakou dobu mlčel, jen pomlaskával na své koně.

„To k nám do bažin takhle minulej týden přijel jeden chlápek,“ promluvil konečně. „Tak jsme se sešli u Kowalskiho, to je taky farmář, Polák, má pěkněj, velkej barák tak deset kilometrů od mýho. No... Takže jsme se sešli. A ten chlápek nás hned začal unavovat svejma řečma – jakože jestli správně chápeme úkoly Experimentu. Prý ho poslali z magistrátu, ze zemědělskýho odboru. A nám je samozřejmě jasný, že jestli řekneme, že ty úkoly chápeme správně, tak by nebylo na škodu zvýšit nám odvody... Seš ženatej?“ zeptal se najednou.

„Ne,“ řekl Andrej.

„To se ptám proto, že bych dneska potřeboval někde přenocovat. Zítra ráno tady mám ještě nějaký jednání.“

„Samozřejmě!“ řekl Andrej. „Že se vůbec ptáte! Přijedte a přenocujte, místa mám spoustu, budu jedině rád...“

„Taky budu rád,“ řekl Davydov s úsměvem. „Konec konců, jsme přece jenom krajaní.“

„Napište si adresu,“ řekl Andrej. „Máte, kam si ji zapsat?“

„Prostě mi ji řekni,“ řekl Davydov. „Já si ji zapamatuju.“

„Je to snadný: Hlavní ulice, dům číslo sto pět, byt číslo šestnáct. Musíte přes dvůr. Kdybych tam nebyl, zajděte

za domovníkem, je to takovej Číňan, Wang se jmenuje. Nechám u něj klíč.“

Davydov se Andrejovi vážně zamlouval, i když se jejich názory nemusely ve všem shodovat.

„Jakej seš ročník?“ zeptal se Davydov.

„Osmadvacet.“

„A kdys přišel z Ruska?“

„V padesátém prvním. Všehovšudy před čtyřmi měsíci.“

„Aha. To já sem zamířil už ze sedmačtyřicátýho... Pověz, Andreji, jak to tam teď vypadá, je to na venkově lepší?“

„No samozřejmě!“ řekl Andrej. „Všechno se obnovilo, ceny rok od roku klesají... Já teda na venkově od války nebyl, ale podle filmů a knih si tam teď žijou vážně báječně.“

„Hm... Podle filmů,“ pronesl Davydov pochybovačně. „Filmy, to je, abys věděl, taková věc...“

„Ale ne... Vždyť ve městě v obchodech mají všechno. Potravinový lístky se už dávno zrušily. A odkud se to všechno bere? Přece z venkova...“

„To jo,“ řekl Davydov. „Z venkova... No a já se vrátil z fronty a manželka byla pryč, umřela, víš. Syn zmizel beze stopy... A ve vesnici pusto prázdno. Dobrá, říkám si, to přece dáme do pořádku. Kdo vyhrál válku? My! Takže všechno bude dobrý. Navrhli mi, ať dělám předsedu družstva. Vzal jsem to. Ve vesnici zůstaly jenom samý ženský, tak jsem se ani nemusel ženit. Čtyřicátej šestej jsme nějak překlepali, říkal jsem si, že pak už bude líp...“ Najednou zmlkl a mlčel hodně dlouho, jako by na Andreje zapomněl. „Šťěstí pro celý lidstvo!“ pronesl nečekaně. „Ty tomu věříš, nebo jak?“

„Samozřejmě.“

„Vidíš, já tomu taky uvěřil. Kdepak, říkám si, náš venkov je prostě odepsanej. Je to nějakej omyl přírody,

nebo co. Před válkou bída, po válce mizérie. Kdepak, říkám si, tohle je prostě k nesnesení. A žádná naděje, žádná budoucnost. Už jsem si říkal, že začnu pořádně chlastat, a vtom – Experiment.“ Zhluboka si povzdechl. „Takže ty si teda myslíš, že se jim podaří, jakože ten Experiment?“

„Proč jim? Přece nám!“

„Dobrá, nám. Tak podaří, nebo ne?“

„Musí se podařit,“ řekl Andrej pevným hlasem. „Všechno závisí jenom na nás.“

„Co na nás závisí, to děláme. Tam jsme to dělali, tady taky... Ono zas, když to vezmu kolem a kolem, si nemám na co stěžovat. Život je tady těžkej, ale s tím se to vůbec nedá srovnávat. Ale hlavně jsem svým vlastním pánem, chápeš? No a když třeba přijede nějaká takovej tluchuba... šup s ním do hajzlu a šmytec...! Byls ve straně?“ zeptal se najednou.

„Jenom v komsomolu. Vy to, Juriji Konstantinoviči, vidíte všechno nějak černě. Experiment je Experiment. Je to těžké, dělá se hodně chyb, ale jinak to snad ani nejde. Každý musí být na svém místě a každý musí dělat vše, co je v jeho silách.“

„A na jakým místě seš ty?“

„Popelář,“ řekl Andrej pyšně.

„No to je teda místo,“ řekl Davydov. „A cos dělal za školu? Jakou máš tuhle... specializaci?“

„Mám hrozně speciální specializaci,“ řekl Andrej. „Jsem stelární astronom.“

Řekl to hodně ostýchavě a úkosem pohlédl na Davydova, napůl očekávaje, že se mu bude smát, ale Davydova to naopak hrozně zaujalo.

„Vážně astronom? Poslyš, kamaráde, tak to teda určitě musíš vědět, kam jsme se to dostali. Je to nějaká planeta, anebo třeba hvězda? U nás, jakože v bažinách, se ohledně toho hádají každé večer, občas se kvůli

tomu i servou, na mou duši! Nalejou se pálenkou a jedou a jedou... Jsou takoví, co si myslí, že tady sedíme jak v akváriu, ale že jsme pořád na Zemi. Že je to takový obrovitánský akvário, jenže místo ryb v něm jsou lidi. No vážně! A co na to říkáš ty, teda jako z vědeckého hlediska?“

Andrej se poškrábal na zátylku a rozesmál se. I v jeho bytě ze stejného důvodu málem docházelo ke rvačkám, a to ani nepotřebovali pálenku. A o akváriu de facto stejnými slovy – jen se spoustou hihňání a prskání – nejdnou mluvil Icik Kacman.

„Jak bych to jen...“ začal. „Ono je to celý složitý. K nepochopení. A z vědeckého hlediska ti můžu říct jenom jedno – nemyslím, že je to jiná planeta, natožpak hvězda. Podle mě je to tady celý umělý a s astronomií to nemá nic společného.“

Davydov pokýval hlavou.

„Akvário,“ řekl přesvědčeně. „I to slunce je tady něco na způsob žárovky, i ta Žlutá zeď až do nebes... Poslyš, dostanu se touhle uličkou na trh, nebo ne?“

„Dostaneš,“ řekl Andrej. „Nezapomněls moji adresu?“

„Nezapomněl, večer dorazím...“

Davydov škulbl za opratě, hvízdal a povoz s rachotem zmizel v uličce. Andrej zamířil domů. Vážně fajn chlap, myslel si dojatě. Voják! K Experimentu se samozřejmě přidal jenom proto, aby unikl těžkostem, ale kdo jsem, abych ho soudil? Ve válce byl zraněn, hospodářství měl zničené... To by dokázalo zlomit kdekoho. A jeho zdejší život nejspíš taky nebude žádný med. Ostatně, on tady rozhodně není jediný zlomený člověk, takových tu je fůra...

Po Hlavní ulici se teď naplno potulovali paviáni. Andrej si však už na ně možná zvykl, anebo se oni sami nějak změnili – každopádně mu nepřipadali ani zdaleka tak drzí, nebo dokonce děsiví jako před několika ho-

dinami. Mírumilovně se vyhřívali na sluníčku, breben-tili, hledali si navzájem blechy, a když kolem nich procházeli lidé, natahovali chlupaté tlapy s malými černými dlaněmi a prosebně pomrkávali slzícíma očima. Skoro to vypadalo, jako by se ve městě náhle vyrojilo obrovské množství žebráků.

U brány svého domu Andrej uviděl Wanga. Číňan seděl truchlivě shrbený na patníku, namožené ruce svěšené mezi kolena.

„Popelnice jsou ztracený, že jo?“ zeptal se, aniž by zvedl hlavu. „Koukni, jak to tu vypadá...“

Andrej nakoukl do průjezdu a zhrozil se. Připadalo mu, že se odpadky vrší až skoro k žárovce. Jen ke dvěřím domovníkova bytu vedla úzká pěšinka.

„Panebože!“ řekl Andrej šokovaně. „Já teď... Počkej... Hned doběhnu...“ Zoufale se snažil vzpomenout, kterými ulicemi se s Donaldem včera v noci řítily a kde přesně uprchlíci vyhodili popelnice z korby.

„Nemusíš,“ řekl Wang rezignovaně. „Už tady byla komise. Napsala si čísla popelnic a slíbila, že je sem do večera přivezou. Do večera je samozřejmě nepřivezou, ale třeba ráno už by mohli, co myslíš?“

„Víš, Wangu,“ řekl Andrej, „ono to bylo takový peklo, že se mi na to radši ani nechce vzpomínat...“

„Já vím. Donald mi vyprávěl co a jak.“

„Donald už je doma?“ ožil Andrej.

„Jo. Ale povídal, ať k němu nikoho nepouštím. Říkal, že ho bolí zuby. Dostal ode mě flašku vodky a odešel.“

„Takže tak...“ řekl Andrej a znovu se podíval na hromady odpadků.

A najednou se mu strašně moc, přímo k nesnesení, skoro až hystericky zachtělo se umýt, shodit ze sebe páchnoucí kombinézu, zapomenout na to, že se zítra bude muset lopatou přehrabovat v celém tom smradlavém svinstvu... Všechno okolo mu najednou připadalo

lepkavé a smrduté, a tak se Andrej bez jediného slova rozběhl přes dvůr, přičemž se celý třásl nedočkavostí, cestou nahoru bral schody po třech, a když stanul před svým bytem, vytáhl zpod gumové rohožky klíč, otevřel dveře dokořán a chládek, vonící po kolínské, ho konečně sevřel ve svém laskavém objetí.

Kapitola třetí

Ze všeho nejdřív se vysvlékl. Donaha. Zmuchlal kombinézu i spodní prádlo a všechno to mrštil do bedny se špinavým oblečením. Špína ke špíně. Jak tak stál nahý uprostřed kuchyně, rozhlédl se a znovu se otrásl odporem. Kuchyně byla plná špinavého nádobí. V koutech se vršily talíře, potažené namodralými pavučinami plísně, která milosrdně zakrývala jakési černé hrudky. Na stole stálo plno kalných ohmataných skleniček, sklenic a plechovek od nakládaného ovoce. Dřez byl zavalený šálky a podšálky. A na stoličkách tiše zaváněly připálené hrnce, umaštěné pánve, cedníky a kotlíky. Přistoupil ke dřezu a pustil vodu. Jaké to štěstí! Tekla teplá! A Andrej se pustil do práce.

Když umyl všechno nádobí, chopil se mopu. Pracoval s nadšením a zápalem, jako by si drhl vlastní tělo. Na to, aby uklidil všech pět místností, mu však nestačily síly. Nakonec se spokojil jen s kuchyní, jídelnou a ložnicí. Do zbylých pokojů nakoukl tak trochu nechápavě – pořád si nemohl zvyknout, že má takovou spoustu místností, a nebylo mu jasné, k čemu jich jeden člověk může potřebovat tolik, navíc tak nehorázně obrovských a zatuchlých. Důkladně zavřel dveře, které tam vedly, a pro jistotu je ještě zatarasil židlemi.

Teď by ještě měl zaběhnout do obchůdku, aby koupil něco na večer. Vždyť sem přijde Davydov, a určitě se ukáže i někdo z obvyklých kumpánů... Nejdřív se ale rozhodl, že se osprchuje. Voda už tekla skoro studená, ale pořád to byla paráda. Potom na postelích vyměnil

prostěradla. A když tam tak stál nad svým lůžkem a viděl čisté povlečení, když se kochal křupavým naškrobeným povlakem na polštář, když cítil vůni svěžesti, která se z toho všeho linula, nedokázal potlačit nepřekonatelné nutkání lehnout si celým tělem do té dávno zapomenuté čistoty, a najednou se svalil jako nějaký žok, až mizerné pružiny zaskučely a staré leštěné dřevu útrpně zapraštělo.

Ó ano, byla to nádhera! Bylo to chladivé, voňavé a rozvrzané... A napravo se v dosahu našla zapomenutá krabička cigaret, zatímco nalevo se – rovněž v dosahu – nacházela polička s vybranými detektivkami. Trochu ho rmoutilo, že v dosahu není žádný popelník a že z poličky, jak se ukázalo, zapomněl setřít prach, ale to už byly samé maličkosti. Sáhl po „Deseti malých černoušcích“ od Agathy Christie, zapálil si a pustil se do čtení.

Když se probudil, bylo ještě světlo. Zaposlouchal se. V bytě i v domě vládlo ticho; jen voda, hojně kapající z protékajících kohoutků, vytvářela prazvláštní zvukovou kulisu. A navíc měl kolem sebe čisto, což bylo zvláštní, ale zároveň nevysvětlitelně příjemné. Vtom se ozvalo zaklepání na dveře. Andrej si představil, že za nimi stojí Davydov – mohutný, opálený, čpící potem a kořalkou. Jednou rukou drží za uzdu svoje koně, zatímco ve druhé třímá připravenou láhev pálenky. Pak se zaklepání ozvalo znovu a Andrej se definitivně probral.

„Už jdu!“ zařval, vyskočil z postele a začal pobíhat po ložnici ve snaze najít slipy. Nakonec mu přišly pod ruku pruhované kalhoty od pyžama, které tady zapomněli předchozí majitelé, a tak si spěšně natáhl aspoň je. Měly dost volnou gumu, takže si je musel zboku přidržovat.

Navzdory očekáváním nebyly za hlavními dveřmi slyšet ani dobrodušné nadávky, ani ržání koní, ani šplouchání tekutiny. Andrej se dopředu usmál, odsu-

nul závoru a otevřel dveře dokořán, ale hned vydechl, o krok ustoupil a sevřel si tu zatracenou gumu i druhou rukou. Stála před ním Selma Nagelová, ta nová holka z pokoje osmnáct.

„Nemáte cigaretu?“ zeptala se bez špetky vlídnosti.

„Ano... prosím... pojdte dál...“ zamumlal Andrej a couvl.

Vstoupila a prošla kolem něj, přičemž ho ovanula vůní jakési neslychané kosmetiky. Zmizela v jídelně a Andrej hned zabouchl dveře a se zoufalým křikem: „Vteřinku počkejte, hned jsem u vás!“ se vrhl do ložnice. Ajajaj, říkal si. Ajajaj, to jsem to ale... Na druhou stranu, vlastně se ani trochu nestyděl, že ho zastihla takhle – čistého, osprchovaného, ramenaťého, s hladkou kůží a perfektně vypracovanými bicepsy a tricepsy... Pomalu škoda se oblékat! Obléknout se však přece jen musel, a tak otevřel kufr, chvíli se v něm přehraboval a nakonec vytáhl gymnastické kalhoty a modrou sepranou sportovní bundu s propletenými písmeny LU – jakože Leningradská univerzita – na hrudi i na zádech. Takto oblečený tedy předstoupil před rozkošnou Selmu Nagelovou: pevnou chůzí, s vypnutou hrudí, rovnými zády a krabičkou cigaret v natažené ruce.

Rozkošná Selma Nagelová si lhostejně vzala cigaretu, škrtla zapalovačem a zapálila si. Na Andreje se ani nepodívala, a vůbec vypadala, že z vysoka kašle na všechno na světě. Na denním světle vlastně nevypadala zdaleka tak rozkošně. Rysy měla příliš nepravidelné, dokonce hrubé, nosánek krátký a hodně nahoru, lícní kosti zbytečně široké a na velkých rtech až moc rtěnky. Zato její důkladně odhalené nožky, ty byly k nezaplacení. Víc už toho z ní bohužel vidět nebylo – čert ví, kdo ji naučil nosit takové pytlovité oblečení. Svetr. A navíc s takovým límcem. Vypadala v něm jako nějaký potápěč.

Seděla v hlubokém křesle, jednu nádhernou nohu hozenou přes druhou, a lhostejně se rozhlížela. Žhavý konec cigarety si zakrývala dlaní, jako to dělávají vojáci. Andrej se nedbale, ale ladně posadil na kraj stolu a taky si zapálil.

„Jsem Andrej,“ představil se.

Obrátila k němu lhostejný pohled. Ani její oči nevy-padaly tak, jak mu to v noci připadalo. Byly velké, ale vůbec ne černé, nýbrž bledě modré, skoro průzračné.

„Andrej,“ zopakovala. „Polák?“

„Ne, Rus. A vy jste Selma Nagelová, ze Švédska.“

Pokývala hlavou. „Ze Švédska. Takže to vy jste včera na stanici dostal nakládačku?“

Andrej se zarazil. „Na jaké stanici? Já žádnou nakládačku nedostal...“

„Poslyš, Andreji,“ řekla. „Proč mi tady nefunguje tohle?“ Najednou si dala na koleno malou lakovanou krabičku, jen o málo větší než od sirek. „Na všech frekvencích to akorát praská a vyje, muzika žádná...“

Andrej vzal opatrně krabičku do ruky a s překvapením zjistil, že je to skutečně rozhlasový přijímač.

„Páni!“ zamumlal. „Snad to není krystalka?“

„Jak to mám vědět?“ Zase mu přijímač sebrala, a vzápětí se ozval chrapot, statický šum a tesklivé kvílení. „Prostě nefunguje, a basta. Chceš říct, žeš takový nikdy neviděl?“

Andrej zavrtěl hlavou.

„On ti tady vlastně ani nemůže fungovat,“ řekl pak. „Je tady akorát jedna rozhlasová stanice, ale ta nevysílá do éteru, ale rovnou po drátě.“

„Panebože,“ řekla Selma. „A co se tu teda dá dělat? Ani bedna tady žádná není...“

„Jaká bedna?“

„No telka... Té-vé...!“

„Aha... No jo, ta je v plánu, ale hned tak ještě nebude.“

„Tak to je děsná nuda...!“

„Můžeš si pořídit gramofon,“ navrhl Andrej rozpačitě. Cítil se trochu trapně. No vážně, vždyť ona je to opravdu hrozná nuda – žádné rádio, žádná televize, žádná kina...

„Gramofon? A to je zas co?“

„Ty nevíš, co je to gramofon?“ podivil se Andrej. „No to je prostě... gramofon. Na kliku. Položíš na něj desku a...“

„Jo tak, přehrávač,“ řekla Selma bez nadšení. „A magneták bys neměl?“

„Kde bych ho vzal?“ řekl Andrej. „To si myslíš, že jsem nějaká rozhlasová ústředna?“

„Seš nějakej zaostalej,“ prohlásila Selma Nagelová. „No jo, holt Rus. Fajn, takže teda posloucháš ten svůj gramofon, u toho nejspíš piješ vodku, ale co ještě děláš? Jezdíš na motorce? Nebo ani motorku nemáš?“

Andrej se rozzlobil. „Já sem nepřišel jezdit na motorce. Jsem tady, abych pracoval. Ale to by mě teda zajímalo, co se tu chystáš dělat ty?“

„Aha, tak on je tady, aby pracoval...“ řekla Selma. „Radši mi pověz, za cos dostal na stanici tu nakládačku?“

„Ještě jednou ti říkám, že jsem žádnou nakládačku nedostal. Kdes na to přišla? A vůbec, tady u nás policajti nikoho nebijou, to ti není Švédsko.“

Selma hvízdlá.

„No-no,“ řekla jízlivě. „Tak se mi to asi jenom zdálo.“

Strčila nedopalek do popelníku, zapálila si další cigaretu a takovým nějakým tanečním krokem se prošla po pokoji.

„A kdo tady žil před tebou?“ zeptala se, když se zastavila před obrovským oválným portrétem jakési dámy v bledě fialových šatech s mopslíkem na klíně. „Tam u mě určitě bydlel nějakej sexuální maniak. Ve všech koutech samá pornografie, na zdech použitý prezervativy a ve skříni celá sbírka podvazků. Čert ví, jestli to byl fetišista, anebo prostě úchyl...“

Andrej ztuhl. „Lžeš,“ řekl. „To, co říkáš, jsou samé lži, Selmo Nagelová.“

„Proč bych měla lhát?“ podivila se Selma. „Kdo tam teda bydlel? Nevíš?“

„Primátor! Bydlel tam současnej primátor, chápeš?“

„Aha,“ řekla Selma lhostejně. „Chápu.“

„Co chápeš?“ řekl Andrej, a pak se náhle rozkřičel, protože ho popadl vztek: „Co sakra chápeš?! Co tady vůbec můžeš chápat?!“ Zmlkl. O tomhle se nedalo mluvit. Každý člověk si to musel prožít sám, ve svém nitru.

„Musí mu být tak lehce pod padesát,“ prohlásila Selma s výrazem znalkyně. „Leze na něj stáří, tak roupama neví, co by. Klimax!“ Ušklíbla se a znovu se zadívala na portrét dámy s mopslíkem.

Zavládlo ticho. Andrej zatnul zuby. Představoval si primátora. Ten byl tělnatý, reprezentativní, celý prošedivělý a s mimořádně sympatickou tváří. Na zasedáních městských odborů vždycky mluvil moc krásně – o zdrženlivosti, o hrdém asketizmu, o síle ducha i o vnitřním náboji vytrvalosti a morálky. A kdykoli primátor potkal Andreje na schodišti, pokaždé mu podal svou velkou, teplou a suchou ruku a s neměnnou zdvořilostí se zeptal, zda ho v noci neruší cvakot jeho psacího stroje...

„Tak ty mi nevěříš!“ řekla najednou Selma. Ukázalo se, že si už neprohlíží portrét, ale s jakousi zlostnou zvědavostí se dívá na Andreje. „No, jak myslíš. Já jenom, že se mi hnuší to všechno čistit. Nešlo by tady třeba někoho najmout, nebo tak?“

„Najmout...“ zopakoval Andrej tupě. „Tudle!“ řekl pak škodolibě. „Budeš to muset vyčistit sama. Tohle není místo pro fajnovky.“

Nějakou dobu na sebe s vzájemnou nevraživostí hleděli.

Potom Selma odvrátila zrak a zamumlala: „Proč jsem sem sakra lezla? Co tady budu dělat?“

„Nic zvláštního,“ řekl Andrej. Překonal svou nevraživost. Ta holka potřebovala pomoc. Koneckonců, už tady viděl spoustu nováčků. Všelijakých. „Budeš prostě dělat to co všichni. Půjdeš na úřad práce, vyplníš formulář, hodíš ho do takový schránky... Máme tam třídicí stroj, a ten tě někam přiřadí. Cos dělala v tamtom světě?“

„Běhnu,“ řekla Selma.

„Kohože?“

„No, jak bych ti to vysvětlila... Raz-dva, nožky od sebe...“

Andrej znovu ztuhl. Lže, mihlo se mu hlavou. Furt jenom blbě žvaní a dělá ze mě idiota.

„A přišla sis na pěkný peníze?“ zeptal se sarkasticky.

„Pitomče,“ řekla téměř laskavě. „Já to nedělala pro peníze. Prostě mě to bavilo. A taky aby nebyla nuda...“

„Ale jak to?“ řekl Andrej trpce. „A co na to tvoji rodiče? Jsi přece mladá, ještě bys měla studovat a studovat...“

„Proč?“ zeptala se Selma.

„Jak jako proč? Aby z tebe byl někdo... Mohla by ses stát inženýrkou, nebo učitelkou třeba... Mohla bys vstoupit do strany, bojovat za socializmus...“

„Bože můj, bože můj...“ zašeptala Selma chraplavě, jako podkosená padla do křesla a zabořila si obličej do dlaní. Andrej se polekal, ale zároveň také pocítil hrdost a obludnou tíhu osobní zodpovědnosti.

„Ale no tak, copak...“ řekl a neobratně se k ní přisunul. „Co bylo, bylo. Je to pryč. Nebud' smutná. Vlastně je možná dobře, že to je, jak to je – tady totiž všechno doženeš. Mám spoustu přátel. Samé lidi jaksepatří...“ Vzpomněl si na Icika a svrástil čelo. „Pomůžeme ti. Budeme bojovat společně. Tady je totiž fůra práce! Spousta nepořádku, zmatků, prostě šmejdů – každý poctivý člověk se počítá. Vůbec si neumíš představit, kolik nám sem naběhlo všelijakejch prevítů! Občas mám chuť se

takových lidí zeptat, proč sem vlastně chodili, kdo je tady vůbec potřebuje...”

Už málem chtěl Selmu přátelsky, dokonce bratrsky poplácat po rameni, ale vtom se ho – s hlavou stále v dlaních – zeptala:

„Takže tady všichni nejsou takoví?“

„Jací?“

„Takoví jako ty. Blbci.“

„Co si to dovoluješ?!“

Andrej seskočil ze stolu a začal v kruzích chodit po pokoji. Taková buržoustka! Kurva jedna. Tak ono ji to bavilo... Na druhou stranu, Selmina upřímnost mu přece jenom imponovala. Upřímnost je vždycky dobrá. Tváří v tvář, každý na své straně barikády. Aspoň není jako třeba takový Icik – kluzký jako had, všude zdejší a přitom nezařaditelný...

Selma se za jeho zády zahihňala.

„Co furt lítáš sem a tam?“ zeptala se. „Já přece nemůžu za to, že jsi takový blbeček. No tak promiň.“

Andrej však odmítl vychladnout a rázně sekl dlaní do vzduchu.

„Poslyš, Selmo,“ řekl. „Jsi strašně zanedbaný člověk a potrvá dlouho, než z tebe uděláme něco kloudného. A nemysli si prosím, že jsem se urazil na tebe osobně. S těmi, kteří dopustili, aby se z tebe stalo tohle, mám nevyřízený úcty. Ale proti tobě nic nemám. Jsi tady a to znamená, že jsi na naší straně. Jestli budeš dobře pracovat, budou z nás dobří přátelé. A dobře pracovat budeš muset. U nás je to totiž jako v armádě: Když něco neumíš, tak tě to naučíme, ale když něco nechceš, tak tě k tomu donutíme!“ Andrejovi se moc líbilo, jak teď mluví – hned se mu vybavily projevy Ljoši Baldajeva, komsomolského předáka na univerzitě, před pracovními sobotami. Najednou zjistil, že Selma konečně zvedla hlavu z dlaní a s bázlivou zvědavostí se na něho kouká.

Povzbudivě na ni mrkl. „No jo, donutíme, a co sis myslěla? K nám na stavbu taky občas jezdili takoví chytráci, co by nejradši jenom chlástali, anebo se rovnou někam zdejchli... A co myslíš? Nakonec makali jako beránci! Práce totiž, abys věděla, dokáže i z opice udělat člověka...“

„A to se vám tady po ulicích vždycky potulujou opice?“ zeptala se Selma.

„Ne,“ řekl Andrej a zamračil se. „Až ode dneška. Na počest tvýho příjezdu.“

„Budete z nich dělat lidi?“ zajímala se Selma velmlouvavým tónem.

Andrej se nuceně ušklíbl.

„Co já vím,“ řekl pak. „Třeba vážně budeme muset. Experiment je Experiment.“

Andreje napadlo, že tahle myšlenka – navzdory celé své jízlivé bláznivosti – přece jenom má nějaké racionální jádro. Večer by to chtělo tuhle otázku otevřít, mihlo se mu hlavou. Ale zároveň ho napadlo ještě něco jiného.

„Co se chystáš dělat večer?“ zeptal se.

„Nevím. Co se namane. A co se tady u vás dělává?“

Ozvalo se zaklepání na dveře. Andrej se podíval na hodiny. Bylo už sedm a lidi se začínali scházet.

„Dneska budeš u mě,“ řekl Selmě rozhodně. S tímhle labilním individuem se nedalo jednat jinak než rozhodně. „Neslibuju, že bude nějak zvlášť veselo, ale aspoň se seznámíš se zajímavými lidmi. Co říkáš?“

Selma pokrčila útlými rameny a začala si upravovat vlasy. Andrej šel otevřít. Host už začínal kopat do dveří. Byl to Icik Kacman.

„To tam máš ženskou?“ zeptal se hned na prahu. „To by mě teda zajímalo, kdy si sem konečně namontuješ zvonek?“

Icik byl, stejně jako vždycky v prvních minutách své přítomnosti na každé sešlosti, pečlivě učesaný, s na-

škrobeným límcem a lesknoucími se manžetami. Úzká nažehlená kravata přesně kopírovala linii nos – pupek. Andrej by ale stejně dal přednost tomu, kdyby teď před ním stál Donald nebo Kenši.

„Pojď dál, ty žvanile,“ řekl. „Co to s tebou dneska je, žes dorazil jako první?“

„Já věděl, že tady máš ženskou,“ opáčil Icik, a přitom si mnul ruce a pohihňával se. Hned si pospíšil do jídelny, aby se podíval.

Jakmile vstoupili, Icik dlouhými kroky zamířil k Selmě.

„Icik Kacman,“ představil se sametovým hlasem. „Popelář.“

„Selma Nagelová,“ ozvala se líně Selma a podala mu ruku. „Děvka.“

Icik samým potěšením až zafuněl a něžně políbil nataženou ruku.

„A mimochodem,“ začal vykládat, přičemž se otáčel tu k Andrejovi, tu zase k Selmě. „Už jste to slyšeli? Rada obvodních zmocněnců projednává akční plán, který se jmenuje,“ vztyčil ukazovák a zvýšil hlas, „Řešení mimořádné situace, zapříčiněné přítomností velkého množství kočkodanovitých opic na území města... Uf! Navrhuje se veškeré opice zaregistrovat a vybavit každou kovovým obojkem...“

„Nech už toho žvanění...!“ řekl Andrej nevlídně.

„... kovovým obojkem a štítkem s vlastním jménem,“ pokračoval Icik a ještě víc zvýšil hlas, který teď zněl vznešeně a slavnostně, „a následně je přiřadit jednotlivým institucím i soukromým osobám, které za ně nadále ponесou odpovědnost!“ Zahihňal se, zachrochtal a začal se s táhlým tenounkým hekáním pěstí pravé ruky mlátit do otevřené dlaně levačky. „To je grandiózní! Jsou to duševní velikáni! Všecko jde stranou a ve všech továrnách se urychleně lisují obojky a štítky. Pan

primátor si osobně bere do své péče tři pohlavně dospělé paviány a vyzývá občany, aby následovali jeho příkladu. Vezmeš si paviánici, Andreji? Selma sice bude proti, to je jasný, ale vždyť si to přece žádá Experiment! A jak známo, Experiment je Experiment. Doufám, Selmo, že vůbec nepochybujete o tom, že Experiment je právě Experiment – ne exkrement, ne exponent, ne rudiment, ale jen a pouze Experiment...?”

A Andrej, který měl co dělat, aby ho bylo přes všechno to bubláni a hekání slyšet, řekl: „Nech už toho žvanění, ty hubo nevymáchaná...“

Přesně toho se nejvíc obával. Na nováčka musel takový nihilismus, takový ten přístup „já to mám celý na háku“, působit naprosto destruktivně. To se ví, že je mnohem lákavější se takhle toulat od domu k domu, hihňat se a po všem plivat, než se zatvrdit, zatnout zuby a...

Icik se přestal hihňat a začal rozrušeně přecházet po místnosti.

„Možná je to žvanění,“ řekl. „Možná. Jenomže ty, Andreji, jako vždycky ani za mák nerozumíš psychologii vedení. Co je podle tebe úkolem vedení?“

„Vést!“ přijal Andrej hozenou rukavicí. „Vést, a ne žvanit, jen tak mimochodem, ne naprázdno mlít pantem. Vedení musí koordinovat činnost občanů a organizací...“

„Stop! Koordinovat činnost, říkáš? Za jakým účelem? Co je konečným cílem téhle koordinace?“

Andrej pokrčil rameny. „To je přece jasné. Všeobecný prospěch, řád, vytváření optimálních podmínek pro pokrok...“

„Ó!“ Icik znovu vztyčil prst, pootevřel ústa a vypouklil oči. „Ó!“ zopakoval a znovu zmlkl. Selma na něho hleděla s nadšením. „Řád!“ zvolal Icik. „Řád!“ Vypouklil oči ještě víc. „A teď si představ, že se ve městě, které

máš na starosti, objeví nespočetné tlupy paviánů. Vyhnat je nemůžeš, na to seš krátkej. Nějak centralizovaně krmit je taky nemůžeš, protože nemáš dost... no prostě žrádla. Paviáni žebrají na ulicích, což je do nebe volající bordel – u nás přece žebrači nejsou a ani nemůžou být! Paviáni serou, neuklízejí po sobě a nikdo jiný po nich uklízet nehodlá. Jaký závěr se nám tedy nabízí?”

„No, každopádně ne ten, že by se jim měly nasadit obojky,“ řekl Andrej.

„Správně,“ řekl Icik pochvalně. „To se ví, že ne ten, že by sem jim měly nasadit obojky. První závěr, co se nabízí, je, že by bylo dobré existenci paviánů zatajit. Předstírat, že tu žádní nejsou. Jenže to bohužel taky nejde. Je jich zkrátka moc a naše vláda je zatím ještě až odporně demokratická. A tehdy se objevuje nápad naprosto geniální ve své jednoduchosti – legalizovat přítomnost opic! Celý ten zmatek a bordel prostě uzákonit, a udělat z něho tak součást harmonického řádu, který tu panuje pod vládou našeho laskavého primátora! Místo řádících a žebrajících smeček a band tady budeme mít roztomilá domácí zvířátka. A zvířátka přece máme všichni rádi! Královna Viktorie je měla ráda. Darwin je měl rád. Dokonce i Berija prý měl rád některá zvířata, o Hitlerovi ani nemluvě...”

„Náš král Gustav má taky rád zvířata,“ ozvala se Selma. „Chová kočky.“

„Výborně!“ zvolal Icik a bouchl se pěstí do dlaně. „Král Gustav chová kočky a Andrej bude chovat svýho osobního paviána. A jestli má zvířata rád opravdu hodně, tak třeba i dva paviány...”

Andrej si odplivl a odešel do kuchyně zkontrolovat stav zásob. Zatímco se přehraboval ve skříňkách, vytahoval jakési zaprášené sáčky a čichal k jejich potměnému, vyschlému obsahu, z jídelny neustále doléhalo

hučení Icikova hlasu a ozýval se zvonivý smích Selmy, nevyhnutelně doprovázený chrochtáním a bubláním samotného Icika.

K jídlu tu nebylo skoro nic. Našel se jenom pytel brambor, které už začínaly klíčit, podezřelou plechovku sardinek a bochník chleba ztvrdlý na kámen. Andrej tedy otevřel zásuvku kuchyňského stolu a přepočítal svou hotovost. Zjistil, že má peněz tak akorát do příští výplaty, tedy bude-li šetřit a nezvat k sobě hosty, a sám naopak chodívat na návštěvy. Nakonec mě ještě přivedou do hrobu, pomyslel si Andrej pochmurně. K čertu, a dost! Všichni mi navalí prachy. Copak jsem nějaká kantýna, nebo co? Paviáni jedni!

Vtom znovu zaznělo zaklepání na dveře a Andrej šel se zlověstným úšklebkem otevřít. Letmo si všiml, že Selma sedí na stole, dlaně pod sebou, namalované rty od ucha k uchu, no prostě coura courovatá, a Icik před ní řeční, mává paviáními prackami a už v sobě nemá ani špetku důstojnosti – vlasy rozčuchané, manžety šedivé a uzel kravaty až někde u pravého ucha.

Ukázalo se, že dorazili bývalý poddůstojník wehrmachtu Fritz Geiger se svým věrným kumpánem, bývalým vojínem téže armády Ottem Friegem.

„Tak vida,“ přivítal je Andrej se zlověstným úsměškem.

Fritzovi, který tento pozdrav vnímal jako útok na svou čest německého poddůstojníka, ihned ztuhly rysy, zatímco Otto, muž poddajného charakteru a neurčitého mravního profilu, jen srazil paty a podbízivě se usmál.

„Ten tón si vyprošuji,“ řekl Fritz chladně. „Nebo bychom snad měli raději odejít?“

„Přinesls něco k žrádlu?“ zeptal se Andrej.

Fritz hlubokomyslně pohnul spodní čelistí.

„K žrádlu?“ řekl. „Hm, jak bych ti to...“ A tázavě se podíval na Otta. Otto ihned se shovívavým úsměvem vylo-

vil z kapsy svých rajtek plochou láhev a vinětou od sebe, jako by to byla nějaká propustka, ji podal Andrejovi.

„No tak to jo...“ Andrej se trochu obměkčil a láhev si vzal. „Ale musím vás upozornit, chlapi, že tady absolutně není co žrát. Nemáte třeba aspoň prachy?“

„Nechtěl bys nás přece jenom pustit dovnitř?“ zeptal se Fritz. Hlavu měl mírně pootočenou uchem dopředu: naslouchal výbuchům ženského smíchu v jídelně.

Andrej je pustil do předsíně.

„Prachy,“ řekl pak. „Prachy na dřevo!“

„Zdá se, že se ani tady nevyhne reparacím, Otto,“ řekl Fritz a otevřel peněženku. „Tumáš!“ Strčil Andrejovi několik bankovek. „Pověz Ottovi, co má nakoupit, a dej mu nějakou tašku, on zaběhne do obchodu.“

„Počkej, ne tak rychle,“ řekl Andrej a zavedl je do jídelny. Zatímco cvakaly podpatky, skláněly se ulíznuté pěšinky a hřměly vojácké komplimenty, Andrej odtáhl Icika stranou, nenechal ho, aby se vzpamatoval, a prohledal mu všechny kapsy. Icik si toho ostatně snad ani nevšiml – jenom se chabě snažil vytrhnout a dopovědět započatou anekdotu. Se vším, co se mu povedlo objevit, Andrej ustoupil stranou a přepočítal reparace. Peněz sice nebylo moc, ale ani ne zrovna málo. Rozhlédl se. Selma dál seděla na stole a houpala nohama. Její melancholie zmizela a dívka teď byla veselá. Fritz jí připaloval cigaretu. Icik si s kuckáním a kvičením chystal novou anekdotu, zatímco Otto, zrudlý samým napětím a nejistotou, jak se má chovat, ztlačněl hýbal velkýma ušima a stál v pozoru přímo uprostřed pokoje.

Andrej jej popadl za rukáv a táhl ho do kuchyně, přičemž opakoval: „Oni to tu zvládnou i bez tebe...“ Otto nic nenamítal, snad se mu dokonce ulevilo. Když se ocitl v kuchyni, ihned se začal činit. Sebral Andrejovi košík na zeleninu, vyklepal z něj špínu do odpadkového koše (zrovna tohle by Andreje nikdy nenapadlo),

rychle a pečlivě ho vystlal starými novinami a bleskově našel tašku, již Andrej ztratil ještě někdy minulý měsíc. Pak do ní se slovy: „Třeba budou mít i rajčatovou šťávu...“ strčil sklenici od kompotu, kterou předtím vypláchl, a ještě tam přidal několik složených novin do zásoby („Co když nebudou mít balicí papír...?“). To jediné, co tedy musel udělat Andrej, bylo dát mu peníze. Pak už jenom netrpělivě přešlapoval na místě a pořád dokolečka opakoval: „Tak už toho nech... Ale oni ho budou mít... No tak už jdeme, nebo co...?“

„Ty půjdeš taky?“ zeptal se Otto uctivě, když skončil s přípravami.

„Jo, a co má být?“

„Já to klidně zvládnu sám,“ řekl Otto.

„Sám, sám... Ve dvou to bude rychlejší. Ty si stoupeš k pultu a já půjdu ke kase...“

„To je fakt,“ řekl Otto. „Jistě. Samozřejmě.“

Odešli postranním východem a sestoupili po zadním schodišti. Cestou vyplašili paviána – ten chudák vyletěl oknem jako střela, takže se dokonce začali obávat o jeho život, ale ukázalo se, že opice spokojeně visí na požárním žebříku a cení tesáky.

„Chtělo by to dát mu nějaký zbytky,“ řekl Andrej zádušně. „Mám doma dost zbytků pro celou tlupu.“

„Mám pro ně skočit?“ nabídl se Otto ochotně.

Andrej si ho změřil pohledem, řekl: „Pohov!“ a šel dál. Na schodišti už to docela dost zavánělo. Ne že by tu dřív bůhvíjak vonělo, ovšem nyní přibyl nějaký nový smrádek, a na dalším odpočívadle dokonce objevili jeho zdroj. A ne jeden.

„Ech, Wangovi přibude práce,“ řekl Andrej. „Teď aby se člověk bál, že ho pošlou dělat domovníka. A kde teď děláš ty?“

„Jsem asistent,“ opáčil Otto unyle. „Ministra. Už třetí den.“